

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
GEOMORPHOLOGY - I

Day & Date: Monday, 18-11-2019
 Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवळून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) जिओमारफोलॉजी हा शब्द तीन —— शब्दांपासून बनला आहे.

अ) ग्रीक	ब) रोमन
क) फ्रेंच	ड) जर्मन
- 2) —— यांनी इंजिनियरिंग नाईलची देणगी आहे असे म्हटलेले आहे.

अ) ऑरिस्टोटल	ब) हेरोडॉटस
क) स्ट्रेंबो	ड) हटन
- 3) —— यांच्या मते वर्तमान ही भूतकाळाची किल्ली (चावी) आहे.

अ) हटन	ब) डटन
क) ग्रीनवूड	ड) पेंक
- 4) नदीच्या जीवनाचे पूर्ण चक्र ही संकल्पना —— यांनी मांडली आहे.

अ) पेंक	ब) हटन
क) डेविस	ड) गिलबर्ट
- 5) पृथ्वीच्या बाह्य कवचाची सरासरी घनता —— आहे.

अ) 2.8	ब) 3.8
क) 4.8	ड) 5.8
- 6) —— विलगतेने मध्यावरण (प्रावरण) व गाभा यामधील सिमा निश्चित केली आहे.

अ) कॉनरॅड	ब) मोहो
क) गटनबर्ग	ड) यापैकी नाही
- 7) —— यांनी 'आयसोस्टेशी' हा शब्द सर्वप्रथम वापरला.

अ) डटन	ब) हटन
क) डेविस	ड) गिलबर्ट
- 8) —— यांनी लांब, अरुंद आणि उथळ समुद्राला भूसन्नती असे नाव दिले.

अ) हाऊज	ब) डना
क) होल्स	ड) स्टीअर्ड
- 9) कोबर यांच्या मते पर्वत निर्मिती प्रक्रियेच्या —— अवस्था आहेत.

अ) 2	ब) 3
क) 4	ड) 5

प्र.2 अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

08

- 1) भूरुपशास्त्राची व्याख्या लिहा.
 - 2) कोणत्या ज्वालामुखी पट्टयाला अग्निकंकण म्हणतात?
 - 3) भूकंपाचे केंद्र म्हणजे काय?
 - 4) समस्थायीत्व (आयसोस्टेशी) म्हणजे काय?
 - 5) ज्वालामुखीची व्याख्या लिहा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

06

- भूकंपाचे परिणाम
 - महाद्वीपय निर्माणकारी हालचाली
 - भूरुपशास्त्र विकासातील गिलबर्ट यांचे योगदान

प्र.3 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

08

- भूरुपशास्त्र विकासातील जेस्स हटन यांचे योगदान द्या.
 - प्रॅट यांच्या समस्थायीत्व सिद्धांताचे वर्णन करा.
 - औषिक अभिसरण प्रवाह सिद्धांताची तिसरी अवस्था द्या.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

06

- वळ्यांचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - प्राचीन कालखंडातील भूरूपशास्त्राचा विकास स्पष्ट करा.

प्र.4 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

10

- भूरोपशास्त्र विकासातील डब्ल्यु. एम. डेविस यांचे योगदान द्या.
 - ऐसी यांची समस्थायीत्व संकल्पना स्पष्ट करा.
 - औषिक अभिसरण प्रवाह सिद्धांताची पहिली व दुसरी अवस्था

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

04

- 1) उद्रकाच्या कालावधीवरून ज्वालामुखाच प्रकार स्पष्ट करा.
2) प्रस्तरभंगाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

14

- ज्वालामुखाशा सबधात भूरुपाच वणन करा.
 - पृथ्वीचे अंतरंग (अंतर्गतरचना) आकृतीसह स्पष्ट करा.
 - कोबर यांच्या भूसन्नती सिद्धांताच्या अवस्था स्पष्ट करा.

**Seat
No.**

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
GEOMORPHOLOGY - I

Day & Date: Monday, 18-11-2019
Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory

2) Figures to the right indicate full marks.

3) Draw neat diagram wherever necessary.

4) Use of Map stencils is allowed.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) The term Geomorphology is derived from three _____ wards.
a) Greek b) Roman
c) French d) German

2) _____ stated that 'Egypt is the gift of Nile'
a) Aristotle b) Herodotus
c) Strabbo d) Hutton

3) According to _____ present is key to the past.
a) Hutton b) Dutton
c) Greenwood d) Penk

4) The concept of complete cycle of river life is putforth by _____.
a) Penk b) Hutton
c) Davis d) Gilbert

5) The average density of the outer crust of earth is _____.
a) 2.8 b) 3.8
c) 4.8 d) 5.8

6) The boundary between mantle and core is determined by _____ discontinuity.
a) Konrad b) Moho
c) Gutenburg d) None of these

7) _____ used the term isostacy for the first time
a) Dutton b) Hutton
c) Davis d) Gilbert

8) _____ named long, narrow and shallow seas as Geosyncline.
a) Haug b) Dana
c) Holmes d) Steers

9) According to kober there are _____ stage of mountain building
a) 2 b) 3
c) 4 d) 5

10) The Thermal convection current Theory was putforth by _____.
a) Holmes b) Kobber
c) Dana d) Hall

Q.2 A) Attempt any four of the following questions. **08**

- 1) Define geomorphology.
 - 2) Which volcanic belt is called fire ring?
 - 3) What is meant by focus of Earthquake?
 - 4) What is meant by Isostacy?
 - 5) Define volcano.

B) Attempt any two of the following questions. 06

- 1) Effect of Earthquake
 - 2) Epeirogenic movement
 - 3) Contribution of Gilbert in the development of geomorphic thought

Q.3 A) Writes notes. (Any Two) 08

- 1) Give the contribution of James Hutton in the development of geomorphic thought.
 - 2) Describe the concept of Pratt of isostasy.
 - 3) Give the third stage of Thermal Convection current theory.

B) Attempt any one of the following questions. 06

- 1) Explain the type of fold.
 - 2) Explain the development of Geomorphic thought in the ancient period.

Q.4 A) Attempt any two of the following questions. 10

- 1) Give the contribution of W. M. Davis in the development of Geomorphic thought.
 - 2) Explain the concept of Isostasy of Airy.
 - 3) Describe the first and second stage of convection current theory.

B) Attempt any one of the following questions. 04

- 1) Explain the type of volcano on the basic of periodicity of eruption.
 - 2) Explain type of faults.

Q.5 Attempt any two of the following questions. 14

- 1) Describe the landform associate with the volcanoes.
 - 2) Explain interior of the Earth with diagram.
 - 3) Explain stage of Kober's Geosyncline Theory.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
GEOGRAPHY
CLIMATOLOGY - I

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 11:30 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 4) नकाशा स्टेन्सिल्स वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**14**

- 1) दोन्ही गोलार्धात —— अक्षवृत्तांच्या दरम्यानच्या प्रदेशात समशितोष्ण कटिबंधीय (मध्यकटिबंधीय) आवर्त निर्माण होतात.

अ) 10° – 30°	ब) 30° – 45°
क) 35° – 65°	ड) 50° – 65°
- 2) उष्णकटिबंधीय विस्तृत आवर्ताना —— मध्ये हरिकेन म्हणतात.

अ) ऑस्ट्रेलिया	ब) यु.एस.ए
क) चीन	ड) फिलीपाइन्स
- 3) किनेळी हेवीसाइड थर हा —— मध्ये आहे.

अ) तपांबर	ब) स्थितांबर
क) आयनांबर	ड) बहिर्मण्डल
- 4) वातावरणातील एकून वायूमध्ये ऑक्सिजनची टक्केवारी —— इतकी आहे.

अ) 0.03	ब) 0.93
क) 21	ड) 78
- 5) सुर्याकडून उत्सर्जित होऊन येणाऱ्या सौरशक्ती पैकी —— टक्के सौरशक्ती पृथ्वीच्या पृष्ठभागात मिळते.

अ) 51	ब) 61
क) 71	ड) 81
- 6) तपांबरामध्ये तापमानाचे सामान्य न्हास प्रमाण दर 1000 मीटरात —— इतके आहे.

अ) 4.5° से	ब) 5.5° से
क) 6.5° से	ड) 7.5° से
- 7) उपोष्णकटिबंधीय जास्त दाबाचा पट्टा हा दोन्ही गोलार्धात —— अक्षवृत्तांच्या दरम्यान आहे.

अ) 0° आणि 10°	ब) 15° आणि 25°
क) 25° आणि 35°	ड) 55° आणि 65°
- 8) पश्चिमी वायांना —— अक्षवृत्तावर शूरपन्नास(खवळलेले पन्नास) असे म्हणतात.

अ) 50° दक्षिण	ब) 60° दक्षिण
क) 70° दक्षिण	ड) 80° दक्षिण
- 9) मोसीम (mausim) या —— शब्दापासून मान्सून हा शब्द बनला आहे.

अ) अरेबिक	ब) फ्रेंच
क) जर्मन	ड) ब्रिटिश

प्र.2 अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) तपस्तळीची व्याख्या दया.
 - 2) डोलड्रम म्हणजे काय?
 - 3) निरपेक्ष आर्द्रतेची व्याख्या दया.
 - 4) आधाडी निर्मातीची (frontogenesis) व्याख्या लिहा.
 - 5) टायफून (Typhoon) म्हणजे काय?

08

ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

- 1) खारे वारे व मतलई वारे
2) सापेक्ष आर्द्रता
3) उष्णकटिबंधीय आवर्ताशी संबंधीत हवेची स्थिती.

06

प्र.3 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) वातावरणाच्या घटकांचे वर्णन करा.
 - 2) मान्सूनची यंत्रणा स्पष्ट करा.
 - 3) मध्य कटिबंधीय आवर्ताशी संबंधीत हवेची स्थिती स्पष्ट करा.

08

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

- 1) तापमानाचे उभे आणि क्षितीज समांतर वितरण स्पष्ट करा.
 - 2) मध्य कटिबंधीय आवर्ताच्या जीवन चक्राच्या टप्प्यांचे वर्णन करा.

06

प्र.4 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तर लिहा.

- पृथ्वीच्या पृष्ठभागावरील हवेचे दाब पट्टे स्पष्ट करा.
 - सौरशक्ती वितरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.
 - वृष्टीचे प्रकार स्पष्ट करा.

10

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

- 1) टोरनँडोचे वर्णन करा.
 - 2) थंड वायुराशीची निर्मिती व गुणधर्म स्पष्ट करा.

04

प्र.5 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- स्थितांबर आणि आयनांबाराचे वर्णन करा.
 - वतावरणाची स्थिरता आणि अस्थिरता स्पष्ट करा.
 - ग्रहीय वारे आकृतीसह स्पष्ट करा.

**Seat
No.**

Set

P

M.A./M.Sc. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
GEOGRAPHY
CLIMATOLOGY - I

Day & Date: Tuesday, 04-11-2019
Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Draw neat diagrams wherever necessary.
4) Use of map stencils is allowed.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) Mid latitude (Temperate) cyclones are formed in the regions between _____ latitudes in both the hemisphere.

a) $10^{\circ} - 30^{\circ}$ b) $30^{\circ} - 45^{\circ}$
c) $35^{\circ} - 65^{\circ}$ d) $50^{\circ} - 65^{\circ}$

2) The extensive tropical cyclones are called Hurricanes in _____.

a) Australia b) U.S.A
c) China d) Philippines

3) Kennelly – Heaviside layer (E-layer) lies In _____.

a) Troposphere b) Stratosphere
c) Ionosphere d) Exosphere

4) The percentage of oxygen is _____ in the total atmospheric gases.

a) 0.03 b) 0.93
c) 21 d) 78

5) _____ Percent solar energy received to the Earth surface out of total incoming solar radiation.

a) 51 b) 61
c) 71 d) 81

6) The normal lapse rate of temperature is _____ per 1000 meters in troposphere.

a) $4.5^{\circ}C$ b) $5.5^{\circ}C$
c) $6.5^{\circ}C$ d) $7.5^{\circ}C$

7) The subtropical high pressure belt lies in between _____ latitudes in both hemispheres.

a) 0° and 10° b) 15° and 25°
c) 25° and 35° d) 55° and 65°

8) The westerlies are called furious fifties at _____ latitudes.

a) 50° south b) 60° south
c) 70° south d) 80° south.

9) The word Monsoon is derived from _____ word ‘Mausim’.

a) Arabic b) French
c) German d) British

10) _____ Humidity is generally expressed in percentage.

a) Absolute b) Specific
c) Relative d) None of these

Q.2 A) Answer the following questions. (Any Four) 08

- 1) Define the tropopause
 - 2) What is meant by doldrum?
 - 3) Define absolute humidity.
 - 4) Define Frontogenesis.
 - 5) What is meant by Typhoons?

B) Write notes. (Any Two) 06

- 1) Land and sea breezes
 - 2) Relative humidity
 - 3) Weather associated with tropical cyclones

Q.3 A) Answer the following questions. (Any Two) 08

- Answer the following questions. (Any Two)**

 - 1) Describe composition of the atmosphere.
 - 2) Explain mechanism of Monsoon.
 - 3) Explain weather associated with mid latitude cyclones.

B) Answer the following questions. (Any One) 06

- 1) Explain vertical and Horizontal distribution of temperature.
2) Describe the stages of life cycle of mid latitude cyclone.

Q.4 A) Answer the following questions. (Any Two)

- Answer the following questions (Any TWO)**

 - 1) Explain the pressure belts on the earth surface.
 - 2) Describe the factors affecting on the distribution of Insolation.
 - 3) Explain types of precipitation.

B) Answer the following questions. (Any One) 04

B) Answer the following questions. (Any One) 04

- 1) Describe the Tornados
2) Explain origin and properties of cold air masses.

Q.5 Answer the following question. (Any Two)

- a) Describe the stratosphere and ionosphere.
 - b) Explain stability and instability of the atmosphere.
 - c) Explain planetary wind with the diagram.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A / M.Sc. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
OCEANOGRAPHY & GEOHYDROLOGY

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या आणि नकाशे काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) हिंदी महासागराचे ----- % क्षेत्र सागरी मैदानानी व्यापलेले आहे.

अ) 20	ब) 40
क) 60	ड) 80
- 2) सागरतळाचे सरासरी तापमान ----- से आहे.

अ) 22°	ब) 15°
क) 16.7°	ड) 18.6°
- 3) सारगासो समुद्र ----- समुद्रात आहे.

अ) अटलांटिक	ब) हिंदी
क) द.पॅसिपिक	ड) उ.पॅसिपिक
- 4) ----- प्रवाह हा थंड सागरी प्रवाह आहे.

अ) हुम्बोटर	ब) कॅनरी
क) फॉकलॅंड	ड) वरील सर्व
- 5) गल्फ स्ट्रिम प्रवाह ----- या ठिकाणी सापडतो.

अ) पॅसिपिक महासागरांना	ब) अटलांटिक महासागराच्या पश्चिमेला
क) केप ऑफ गुडहोप जवळ	ड) ऑर्किटक महासागर
- 6) एल निनोला सर्वसामान्यपणे ----- म्हणतात.

अ) ख्रिस्तबाल	ब) मोठी बहिण
क) तरुण बहिण	ड) वरील पैकी सर्व
- 7) जगातील सर्वात लांब गर्ता ----- ही आहे.

अ) मरियाना	ब) पेरु चिली
क) जावा	ड) क्युराईल काम चटाका
- 8) जगातील समुद्र सुळक्याची एकूण लांबी ----- किमी आहे.

अ) 84000	ब) 64000
क) 54000	ड) 74000
- 9) ----- समुद्राने खोळ समुद्रतळ रचना क्षेत्र मोठ्या प्रमाणात व्यापले आहे.

अ) पॅसिपिक	ब) हिंदी
क) अटलांटिक	ड) आविर्टक

प्र.2	अ) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)	08
	1) सागरशास्त्राची व्याख्या लिहा.	
	2) प्रवाळ खडक म्हणजे काय?	
	3) सागरी प्रवाह म्हणजे काय?	
	4) क्षारता म्हणजे काय?	
	5) सारगासो काय आहे?	
ब)	कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा.	06
	1) भूजल व्यवस्थापन	
	2) सागरी निक्षेपाची थोडक्यात माहिती द्या.	
	3) भूजलाच्या हालचाली	
प्र.3	अ) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	08
	1) सागरतळ रचना	
	2) सागरातील खनिज संपत्ती	
	3) अन्न पुरवठयातील सागराचे महत्व सांगा.	
ब)	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)	06
	1) एल निनो विशद करा.	
	2) सागरातील अन्न संपत्ती	
प्र.4	अ) खालील उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)	10
	1) जलभेदय खडकाचे प्रकार	
	2) मानव व सागर यांच्यातील संबंध विशद करा.	
	3) जलमग्न पर्वतश्रेणी	
ब)	खालील उत्तरे लिहा (कोणतेही एक)	04
	1) जलचक्र	
	2) आर्टेशियन झोन	
प्र.5	खालील उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)	14
	1) पॅसिफिक महासागरातील सागरी प्रवाह वर्णन करा.	
	2) पाण्याचे साधनसंपत्ती म्हणून महत्व वर्णन करा.	
	3) सागरजलाच्या क्षारतेमधील विविधतेची कारणे सांगून त्याचे परिणाम लिहा.	

Seat No.	
-----------------	--

Set P

M.A / M.Sc. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
OCEANOGRAPHY & GEOHYDROLOGY

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) All questions carry equal marks.
 - 3) Draw neat diagram wherever necessary.
 - 4) Use of stencil is allowed.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) Abyssal plains occupy nearly _____% area of Indian ocean.
 - a) 20
 - b) 40
 - c) 60
 - d) 80
- 2) The average temperature of the surface water of the ocean is _____ °C.
 - a) 22°
 - b) 15°
 - c) 16.7°
 - d) 18.6°
- 3) Sargasso Sea is located in the _____ ocean.
 - a) North Atlantic
 - b) Indian
 - c) South Pacific
 - d) North Pacific
- 4) _____ current is a cold ocean current.
 - a) Humbolt
 - b) Canaries
 - c) Falkland
 - d) All of these
- 5) The Gulf stream is found _____.
 - a) in the Pacific ocean
 - b) western side of the Atlantic ocean
 - c) near cape or good hope
 - d) in the arctic ocean
- 6) El Nino is literally called as _____.
 - a) Christ child
 - b) Older sister
 - c) Younger brother
 - d) All of these
- 7) The largest trench in the world is _____.
 - a) Mariana
 - b) Peru - Chile
 - c) Java
 - d) Kurile - Kamchataka
- 8) The total length of the ocean ridge in the world is _____ km.
 - a) 84000
 - b) 64000
 - c) 54000
 - d) 74000
- 9) Deep ocean floor occupy the largest area in _____ ocean.
 - a) Pacific
 - b) Indian
 - c) Atlantic
 - d) Arctic
- 10) Coral reef are _____ features.
 - a) Submarine
 - b) Deep ocean
 - c) Abyssal plain
 - d) None of the above

- 11) The sea temperature is _____ depth.
a) constant all the depth b) increase with the depth
c) decreasing with the depth d) slowly increase with the depth
- 12) Blue mud is found mostly in _____.
a) Atlantic ocean b) Mediterranean sea
c) Pacific ocean d) All of these
- 13) _____ sea/ocean has the maximum salinity.
a) North sea b) Pacific
c) Atlantic d) Indian
- 14) A ton of sea water contains _____ mg of gold.
a) 20 b) 40
c) 60 d) 80

Q.2 A) Answer the following questions. (Any Four) 08

- 1) Define oceanography.
- 2) What is mean by atolls?
- 3) What is ocean currents?
- 4) What is salinity?
- 5) What is sargasso?

B) Write short note. (Any Two) 06

- 1) Ground water management
- 2) Write in brief about the ocean deposits.
- 3) Movement of ground water

Q.3 A) Answer the following question. (Any Two) 08

- 1) Ocean basin topography
- 2) Mineral resources in ocean
- 3) Explain the importance of ocean as food resource.

B) Answer the following question. (Any One) 06

- 1) Explain EL Nino
- 2) Food resource in ocean

Q.4 A) Answer the following question. (Any Two) 10

- 1) Types of Aquifers
- 2) Explain the relation between man and ocean.
- 3) Submarine ridges

B) Answer the following question. (Any One) 04

- a) Hydrological cycle
- b) Zone of Areation

Q.5 Answer the following questions. (Any Two) 14

- 1) Explain the ocean water circulation in Pacific ocean.
- 2) Describe the importance of water as a resource.
- 3) Describe the causes of variation in salinity of ocean. State the effects.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
HUMAN GEOGRAPHY

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
 Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 3) स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
 4) सर्व प्रश्न समान गुण दर्शवितात.
 5) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **14**

- 1) —— यांना मानवी भूगोलाचे जनक म्हणतात.

अ) रिटर	ब) रॅटझेल
क) सेंपल	ड) ब्लाच
- 2) 'भौगोलिक पर्यावरणाचा प्रभाव' हा ग्रंथ —— यांनी लिहिला.

अ) रिटर	ब) रॅटझेल
क) सेंपल	ड) ब्लाश
- 3) —— भूगोल हा अस्थिर पृथ्यी व चंचल मानव यांच्या बदलत्या संबंधाचा अभ्यास आहे.

अ) आर्थिक	ब) मानवी
क) राजकीय	ड) ऐतिहासिक
- 4) संभववाद या शब्दाचा प्रयोग सर्व प्रथम —— या शास्त्रज्ञाने केला.

अ) फेबवरे	ब) डेवीस
क) रिटर	ड) टेलर
- 5) वंश ही —— संकल्पना आहे.

अ) जीवशास्त्रीय	ब) भौगोलिक
क) रासायनिक	ड) प्राकृतिक
- 6) —— या अमेरिकन शास्त्रज्ञाने मानवी वंशाची उत्कांती हा सिद्धांत मांडला.

अ) हॅटिंगटन	ब) सेंपल
क) रिटर	ड) टेलर
- 7) निग्रोइडच्या त्वचेचा वर्ण —— आहे.

अ) पिवळा	ब) काळा
क) लाल	ड) निळा
- 8) —— हा जगातील सर्वात मोठा धर्म आहे.

अ) खिश्चन	ब) बौद्ध
क) हिंदू	ड) जैन
- 9) —— हे धार्मिक कार्य शहर आहे.

अ) दिल्ली	ब) वाराणसी
क) मुंबई	ड) पुणे

प्र.2 अ) खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

- मानवी भूगोलाची व्याख्या लिहा.
 - कोणत्याही दोन मानवी भूगोल तज्ज्ञांची नावे सांगा.
 - जगातील प्रमुख वांशिक गट सांगा.
 - मानव वंशाची व्याख्या लिहा.
 - मानवी वसाहतीचे प्रमुख प्रकार सांगा.

08

ब) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

- 1) शक्यतावाद
 - 2) मानवी भूगोलाचे स्वरूप
 - 3) लोकसंख्या वाढ

06

प्र.3 अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- मानवी वंशाचे वर्गीकरणाचे वर्णन करा.
 - नागरी वसाहतीचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - जागतिक लोकसंख्येचे वितरण लिहा.

08

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- लोकसंख्या व साधनसंपत्तीचे संबंध सांगा.
 - नागरी वसाहतीची कार्ये स्पष्ट करा.

06

प्र.4 अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- मानवी भूगोलाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
 - ग्रामीण वसाहतीची कार्ये स्पष्ट करा.
 - ग्रामीण वसाहतीचे प्रकाराचे वर्णन करा.

10

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- 1) धर्माचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
 - 2) लोकसंख्या संरचना सांगा.

04

प्र.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- 1) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - 2) माल्थसच्या लोकसंख्या सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.
 - 3) मानव विकास निर्देशांकाचे इंटीकेटर स्पष्ट करा

Page 2 of 4

Seat No.	
---------------------	--

M.A. /M.Sc. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
HUMAN GEOGRAPHY

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
 Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Draw neat diagrams wherever necessary.
 3) Use stencils are allowed.
 4) All questions carry equal marks.
 5) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) _____ was called the father of human geography.
 - a) Ritter
 - b) Ratzel
 - c) Semple
 - d) Blache
- 2) The book entitled, 'Influence of geographical thought' is written by _____.
 - a) Ritter
 - b) Ratzel
 - c) Semple
 - d) Blache
- 3) _____ geography is the study of the changing relationship between the unresting man and unstable earth.
 - a) Economic
 - b) Human
 - c) Political
 - d) Historical
- 4) _____ used the term possibilism for the first time.
 - a) Febure
 - b) Dawis
 - c) Ritter
 - d) Taylor
- 5) Race is the _____ concept.
 - a) Biological
 - b) Geographical
 - c) Chemical
 - d) Physical
- 6) American scientist _____ has introduced "Theory of Evolution of Human Race."
 - a) Huntington
 - b) Sample
 - c) Ritter
 - d) Taylor
- 7) Skin of Negroids is _____ colour.
 - a) Yellow
 - b) Black
 - c) Red
 - d) Blue
- 8) _____ is biggest religion in the world.
 - a) Christianity
 - b) Buddhism
 - c) Hinduism
 - d) Jainism
- 9) _____ is a religious function of town.
 - a) Delhi
 - b) Varanasi
 - c) Mumbai
 - d) Pune
- 10) According to Malthus theory food grain production increases in _____ ratio.
 - a) Arithmetic
 - b) Geometric
 - c) Statistics
 - d) Cartography

Q.2 A) Answer the following (Any Two)

- a) Define human geography.
 - b) State any two name of Human geography.
 - c) State the major racial group of the world.
 - d) Define human race.
 - e) State main types of settlements.

08

B) Write Notes on (Any Two)

- a) Possibilism
 - b) Nature of human geography
 - c) Growth of population

06

Q.3 A) Answer the following (Any Two)

- a) Describe the classification of human races.
 - b) Explain the types of urban settlement.
 - c) World population distribution.

08

B) Answer the following (Any One)

- a) State population - Resource relationship.
 - b) Explain function of urban settlement.

06

Q.4 A) Answer the following (Any Two)

- a) Explain scope of human geography.
 - b) Explain function of rural settlement.
 - c) Describe the types of rural settlement.

10

B) Answer the following (Any One)

- a) Explain classification of religions.
 - b) State population composition.

04

Q.5 Answer the following (Any Two)

- a) Explain demographic transition theory.
 - b) Critically examine Malthus population theory.
 - c) Explain indicatives of human development index.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./ M.Sc. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
ECONOMIC GEOGRAPHY

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

प्र.2 अ)	खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.	08
	1) आर्थिक भूगोल म्हणजे काय?	
	2) प्राथमिक आर्थिक क्रियातील व्यवसायांची नावे लिहा.	
	3) आर्थिक भूगोलाचे जनक कोणाला म्हटले जाते?	
	4) पुनःनिर्मित होणाऱ्या साधन संपत्तींची नावे सांगा.	
	5) मूलभूत आर्थिक प्रक्रियांचे घटक कोणते?	
ब)	खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.	06
	1) तृतीय आर्थिक क्रियांची वैशिष्ट्ये	
	2) GAAT ची ध्येये	
	3) पुनःनिर्मित न होणारी साधन संपत्ती	
प्र.3 अ)	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	08
	1) वाहतूक सुगमता स्पष्ट करा.	
	2) OPEC ची उद्दीष्ट्ये सांगा.	
	3) द्वितीय आर्थिक क्रियांचे वर्णन करा.	
ब)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	06
	1) आर्थिक भूगोलाची व्याप्ती स्पष्ट करा.	
	2) युरोपच्या आर्थिक समुदायाचे वर्णन करा.	
प्र.4 अ)	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	10
	1) चतुर्थ आर्थिक क्रिया व त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	
	2) ऊर्जा संकटाचा थोडक्यात आढावा घ्या.	
	3) आर्थिक भूगोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.	
ब)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	04
	1) द. कोळशाच्या प्रकारांचे वर्णन करा.	
	2) WTO चे स्पष्टीकरण घ्या.	
प्र.5	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	14
	1) अ. वेबर यांच्या उद्योगधंद्याच्या स्थानिकरण सिद्धांताची चर्चा करा.	
	2) भारतातील खनिजतेलाच्या वितरणाचे वर्णन करा.	
	3) दुसऱ्या जागतिक महायद्वानंतरच्या जागतिक व्यापाराचा वृतांत घ्या.	

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./ M.Sc. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
ECONOMIC GEOGRAPHY

Day & Date: Saturday, 09-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 11:30 AM To 02:00 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Use of stencils is allowed.
 4) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) Alfred Weber was _____ Geographer.

a) U. S. A.	b) Roman
c) German	d) Indian
- 2) _____ is the leading producer of natural oil.

a) U. S. A.	b) Japan
c) India	d) Iran
- 3) _____ makes a detailed study of economic activities of man.

a) Economic geography	b) Political geography
c) Historical geography	d) None of these
- 4) _____ is renewable natural resources.

a) Coal	b) Plant
c) Gold	d) None of these
- 5) Alfred Weber used the locational _____ for the theory of Industrial Location.

a) Circle	b) Triangle
c) Square	d) Hexagon
- 6) W. T. O. came in the practice on 1st Jan _____.

a) 1995	b) 1994
c) 1993	d) None of these
- 7) Profit maximization approach applied by _____.

a) A. Losch	b) A. Penk
c) A. Pred	d) None of these
- 8) OPEC is involved in _____ Trade.

a) Coal	b) Natural oil
c) Iron ore	d) Gold
- 9) _____ as a nation leads in coal export.

a) U. S. A.	b) Japan
c) India	d) Great Britain
- 10) _____ is not a types of coal.

a) Limonite	b) Anthracite
c) Bituminous	d) Peat

- 11) _____ producer might be labeled as the Red collar worker.
a) Primary b) Secondary
c) Tertiary d) Quaternary
- 12) _____ are a non-renewable resource.
a) Trees b) Coal
c) Solar Energy d) Soil
- 13) People engaged in _____ economic activities may be labeled as Blue Collar Labor.
a) Primary b) Secondary
c) Tertiary d) Quaternary
- 14) _____ is the headquarter of the WTO?
a) New York b) Washington DC
c) Geneva d) Austria

Q.2 A) Answer the following questions. (Any Four) 08

- 1) What is Economic Geography?
- 2) Give the Names of occupations in Primary Economic Activity.
- 3) Who is the father of Economic Geography?
- 4) Give the name of renewable energy resources.
- 5) What are the components of basic economic processes?

B) Write Notes on (Any Two) 06

- 1) Characteristics of Tertiary Economic Activities
- 2) Aims of GATT
- 3) Non-renewable resources.

Q.3 A) Answer the following (Any Two) 08

- 1) Explain the Transportation accessibility.
- 2) State the objective of OPEC.
- 3) Describe the Secondary Economic activities.

B) Answer the following (Any One) 06

- 1) Explain Scope Economic Geography.
- 2) Describe European Economic Community.

Q.4 A) Answer the following (Any Two) 10

- 1) Explain Quaternary Economic Activities and its characteristics.
- 2) Give an Account of energy crisis.
- 3) Explain Nature of Economic Geography.

B) Answer the following (Any One) 04

- 1) Describe the Types of Coal.
- 2) Explain WTO.

Q.5 Answer the following (Any Two) 14

- a) Discuss the theory of industrial location by Alfred Weber.
- b) Describe the distribution and production of Natural oil in India.
- c) Give an account of world trade after World War Second.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
GEOGRAPHY
GEOMORPHOLOGY – II

Day & Date: Monday, 04-11-2019
 Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 4) नकाशा स्टेन्सिलस् वापरल्यास परवानगी आहे.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 14

- 1) ---- यांनी भूखंड वहन सिद्धांत मांडला

अ) लोथियन ग्रीन	ब) इले डी बेडमोन्ट
क) आर. एस. मॉरगन	ड) अलफ्रेड वेगनर
- 2) ढोबळमानाने खंडाची रचना (आकार) ---- आकृती आहे.

अ) वर्तुळ	ब) त्रिकोण
क) चौकोन	ड) आयत
- 3) उत्तार उत्क्रांती प्रतिकृती (मॉडेल) ---- यांनी मांडले आहे.

अ) एफ. बी. टेलर	ब) लोथियन ग्रीन
क) डब्ल्यु. एम. डेव्हिस	ड) ए. वूड
- 4) सामान्यपणे प्लेट (Plate) कडांची विभागणी ---- गटात केली जाते.

अ) 3	ब) 4
क) 5	ड) 6
- 5) प्लेट ही संज्ञा सर्व प्रथम ---- यांनी मांडली.

अ) जे. टी. विलसन	ब) डब्ल्यु. एम. डेव्हिस
क) अलफ्रेड वेगनर	ड) कॉक्स
- 6) नदीच्या जीवनाचे पूर्ण चक्र ही संकल्पना ----- यांनी मांडली

अ) डब्ल्यु. एम. डेव्हिस	ब) पैंक
क) वेगनर	ड) इन्जेलन
- 7) 'इरोजन' हा शब्द 'इरोडर' या ----- शब्दापासून बनला आहे.

अ) रोमन	ब) ग्रीक
क) लॅटीन	ड) फ्रेंच
- 8) ----- च्या खनन कार्यामुळे घळईची निर्मिती होते.

अ) नदी	ब) हिमनदी
क) सागरी लाटा	ड) वारा
- 9) ----- च्या संचलन कार्यामुळे पुळणीची निर्मिती होते.

अ) नदी	ब) वारा
क) हिमनदी	ड) सागरी लाटा

- 10) पॅजेयाच्या उत्तरेकडील भाग —— म्हणून ओळखला जातो.
 अ) युरेशिया ब) आशिया
 क) अंगारालँड ड) गोऱवानालँड
- 11) —— च्या संचलन कार्यामुळे अधोमुखी लवणस्तंभ तयार होतात.
 अ) भूमिगत पाणी ब) भूपृष्ठावरील पाणी
 क) हिमनदी ड) सागरी लाटा
- 12) सागरी लाटांच्या संचलन कार्यामुळे —— ची निर्मिती होते.
 अ) पुळणी ब) Cave
 क) कडा ड) त्रिभूजप्रदेश
- 13) —— यांनी टेकडीउत्तार चक्र सिद्धांत मांडला आहे.
 अ) किंग ब) पॅक
 क) डेव्हिस ड) वूड
- 14) —— ऋतूमध्ये भूसंख्यलन (लँड स्लाइड) ही भूरूपशास्त्रीय आपत्ती घडून येते.
 अ) उन्हाळा ब) हिवाळा
 क) पावसाळा ड) पावसाळयानंतर
- प्र.2 अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 08
 1) विधायक (कन्स्ट्रकटीव) प्लेट सिमा म्हणजे काय?
 2) पॅनथालसा विषयी तुम्हाला काय माहीत आहे.
 3) त्रिभूजप्रदेश म्हणजे काय?
 4) 'उव्हालस' च्या निर्मातीचे कोणतेही एक कारण सांगा.
 5) पॅक यांच्या उतार विकास विषयी सिद्धांतातील प्रक्रियांच्या गुणापैकी कोणत्याही दोनची नावे सांगा.
- प्र.2 ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा. 06
 1) भूखंड व महासागर यांची वैशिष्ट्ये
 2) विध्वंशक प्लेट कडा
 3) लोएस
- प्र.3 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 08
 1) सागरीलांटाच्या खनन कार्यामुळे निर्माण होणाऱ्या भूरूपांचे वर्णन करा.
 2) उतारा विकास विषयी एल. सी. किंग यांची मते स्पष्ट करा.
 3) खनिजे शोधण्यासाठी भूरूपशास्त्रीय ज्ञान कसे उपयोगी आहे.
- प्र.3 ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 06
 1) सागर तळ प्रसारण (सी प्लेअर स्प्रेडिंग) संकल्पना स्पष्ट करा.
 2) वान्याच्या खनन कार्यामुळे निर्माण होणारी भूमीस्वरूपे स्पष्ट करा.
- प्र.4 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 10
 1) आकृतीसह त्रिभूज प्रदेशांच्या प्रकारचे वर्णन करा.
 2) उतार विकासाविषयी डब्ल्यु. एस. डेव्हीस यांची मते स्पष्ट करा.
 3) उपयोजित भूरूपशास्त्राच्या कोणत्याही दोन शाखा स्पष्ट करा.
- प्र.4 ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 04
 1) संरक्षण (संवर्धक) प्लेट कडा स्पष्ट करा.
 2) चुनकडक (कारस्ट) प्रदेशातील दन्यांचे वर्णन करा.
- प्र.5 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
 1) नदीच्या खनन कार्यामुळे निर्माण होणाऱ्या भूरूपांचे वर्णन करा.
 2) पॅक यांचा उतार बदली सिद्धांत स्पष्ट करा.
 3) भूखंडवहन सिद्धांत स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

M.A./M.Sc. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
GEOMORPHOLOGY – II

Day & Date: Monday, 04-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 11:30 AM To 02:00 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Draw neat diagrams wherever necessary.
 4) Use of map, stencils is allowed.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) _____ propounded theory of continental drift.

a) Lowthian Green	b) Ele de Beaumont
c) R. S. Morgan	d) Alfred Wegner
- 2) Continents are arranged in roughly _____ shape.

a) circular	b) triangular
c) square	d) rectangular
- 3) _____ postulated model of slope evolution.

a) F. B. Taylor	b) Lowthian Green
c) W. M. Davis	d) A. Wood
- 4) Plate margins are generally divided into _____ groups.

a) 3	b) 4
c) 5	d) 6
- 5) _____ used the term plate for the first time.

a) J. T. Wilson	b) W. M. Davis
c) Alfred Wegner	d) Cox
- 6) The concept of complete cycle of River life was postulated by _____.

a) W. M. Davis	b) Penck
c) Wegner	d) Engeln
- 7) The word 'erosion' has been derived from _____ world 'erodere'.

a) Roman	b) Greek
c) Latin	d) French
- 8) Gorge are formed due to the erosional work of _____.

a) River	b) Glaciers
c) Sea waves	d) Wind
- 9) Barchans are formed due to the depositional work of _____.

a) River	b) Wind
c) Glaciers	d) Sea waves
- 10) Northern part of Pangea is known as _____.

a) Uresia	b) Asia
c) Angaraland	d) Gondwanaland
- 11) Stalactites are formed due to depositional work of _____.

a) groundwater	b) surface water
c) Glaciers	d) Sea waves

- 12) _____ are formed due to the depositional work of sea waves.
a) Beaches b) Cave
c) Cliff d) Delta
- 13) Hill slope cycle theory was put forth by _____.
a) King b) Penck
c) Davis d) Wood
- 14) Land Slide, a geomorphic hazard occurs in _____ season.
a) Summer b) Winter
c) Rainy d) Post monsoon

Q.2 A) Answer the following questions. (Any Four) **08**

- 1) What is meant by constructive plate boundaries?
- 2) What did you know about Panthalassa?
- 3) What is meant by delta?
- 4) Give any one cause of Uvalas formation.
- 5) Give the names of any two properties of processes in Pencks theory about slope development.

B) Write notes. (Any Two) **06**

- 1) Characteristics of continents and ocean Basin
- 2) Destructive plate margins
- 3) Loess

Q.3 A) Answer the following questions. (Any Two) **08**

- 1) Describe landforms formed due erosional work of sea waves.
- 2) Explain views of L. C. King on slope development.
- 3) How geomorphic knowledge is useful to mineral exploration.

B) Answer the following questions. (Any One) **06**

- 1) Explain concept of sea-floor spreading.
- 2) Explain landform formed due to erosional work of wind.

Q.4 A) Answer the following questions. (Any Two) **10**

- 1) Describe the types of delta with the diagrams.
- 2) Explain Davis views of W. M. Davis on slope development.
- 3) Explain any two branches of applied Geomorphology.

B) Answer the following questions. (Any One) **04**

- 1) Explain conservative plate margins.
- 2) Describe valleys of Karst region.

Q.5 Answer the following questions. (Any Two) **14**

- a) Describe landform formed due to erosional work of River.
- b) Explain slope replacement theory of Penck.
- c) Explain continental drift theory.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
CLIMATOLOGY- II

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
4) आवश्यक तेथे सबक आकृत्या आणि नकाशे काढा.

प्र.2 अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

08

- कोणते देशाचा आहे?
 - Palmar Drought Index वापरून दुष्काळाच्या तीव्रतेचे वर्गीकरण करणारा देश कोणता?
 - कोणता वायु थर अतिनील किरणांचे शोषण करतो?
 - जगाचे एकूण किती वस्त्र विभाग आहेत?
 - प्राचीन जीवास्त कालखंड हवामान दिनदर्शिका किती मुख्य विभागात विभागली आहे?

ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

06

- सिंचन (वेळापत्रक) नियोजन
 - ओझन क्षय
 - नवीन हवामानाशी जळवण्याची क्रिया

प्र.3 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

08

- मानवी आरोग्यावर होणारा हवामानाचा परिणाम स्पष्ट करा.
 - रंधवा यांनी केलेले भारतीय कृषी हवामान विभाग स्पष्ट करा.
 - अलिकडील काळातील हवामान बदल थोडक्यात वर्णन करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.

06

- 1) C.W थॉर्न्थवेट यांनी केलेल्या 1931 चे हवामानाचे वर्गीकरण करा.
 2) वायु प्रदूषणाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.4 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

10

- हवामान वर्गीकरणाचे आधार स्पष्ट करा.
 - मानवी आरोग्य आणि समाधान यावर हवामानाचा कसा परिणाम होतो?
 - भारतीय नियोजन मंडळाने केलेले भारतीय शेती हवामान विभाग वर्णन करा.

प्र.4 ब) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.

04

- 1) जगातील वस्त्र विभागांचे थोडक्यात वर्णन करा.
2) विषुववृत्तीय मान्सून हवामानाचे थोडक्यात वर्णन करा.

प्र.५	खालील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.	14
1)	डब्लू. कोपेनचे हवामान वर्गीकरण स्पष्ट करा.	
2)	पूरा हवामान शास्त्राची व्याख्या सांगा आणि भूवैज्ञानिक भूतकाळातील हवामान बदलाची चर्चा करा.	
3)	दुष्काळाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.	

**Seat
No.**

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
CLIMATOLOGY- II

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

Time: 11:30 AM To 02:00 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Draw neat labeled diagrams and maps wherever necessary.
4) Use of map stencils is allowed.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

Q.2 A) Answer the following questions. (Any Four)

- Answer the following questions (Any Four)**

 - a) Koppen belongs which country?
 - b) Which country uses palmer drought index for the classification of intensity of drought.
 - c) Which gas layer absorbs ultraviolet radiation?
 - d) The world is divided into how many clothing zones?
 - e) In how many main periods, the global Paleoclimatic calendar is divided.

B) Write Notes on (Any Two)

- a) Irrigation scheduling
 - b) Ozone depletion
 - c) Acclimatization

Q.3 A) Answer the following questions. (Any Two)

- a) Explain the effect of climate on human health.
 - b) Explain Randhawe's agro-climatic region of India.
 - c) Describe in short the recent climatic changes.

B) Answer the following questions. (Any One)

- a) Describe the C. W. Thornthwaites scheme of climatic classification on 1931.
b) Explain causes and effects on air pollution.

Q.4 A) Answer the following questions. (Any Two)

- Answer the following questions (Any three)**

 - Explain the basis of climatic classification.
 - How does climate affect on human health and comfort.
 - Describe the agro-climatic zones of India made by planning commission of India.

B) Answer the following questions. (Any One)

- a) Describe in short the clothing zones of the world.
 - b) Explain the tropical monsoon climate.

Q.5 Answer the following questions. (Any two)

- a) Explain in detail W. Koppens climatic classification.
 - b) Define Paleo climatology and describe the climatic changes during the geological past.
 - c) Explain various types of drought.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
POPULATION GEOGRAPHY

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टेन्सिल्स वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.2	अ)	खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	08
	1)	लोकसंख्या भूगोलाचे पहिले क्रमिक पुस्तक कोणी लिहिले आहे?	
	2)	प्राथमिक लिंगप्रमाण म्हणजे काय?	
	3)	वायव्य युरोपमध्ये लोकसंख्येची घनता जास्त का आहे.	
	4)	ढोबळ जननदर म्हणजे का?	
	5)	न्यून लोकसंख्या म्हणजे काय?	
प्र.2	ब)	कोणत्याही दोन टिपा लिहा.	06
	1)	लोकसंख्या रचना	
	2)	मृततेवर परिणाम करणारे घटक	
	3)	पर्याप्त लोकसंख्या	
प्र.3	अ)	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	08
	1)	लोकसंख्या भूगोलाचे महत्व स्पष्ट करा.	
	2)	जननाची कोणतीही दोन परिणाणे दया.	
	3)	अतिरिक्त लोकसंख्येचे फायदे सांगा	
प्र.3	ब)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	06
	1)	जगातील विरळ लोकसंख्या प्रदेश स्पष्ट करा.	
	2)	लोकसंख्या आकडेवारी स्त्रोतांवर चर्चा करा	
प्र.4	अ)	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	10
	1)	लोकसंख्या भूगोलाची व्यापी स्पष्ट करा.	
	2)	भारतातील लोकसंख्या वितरण स्पष्ट करा.	
	3)	लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांताच्या अवस्था स्पष्ट करा.	
प्र.4	ब)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	04
	1)	अतिरिक्त लोकसंख्येचे तोटे सांगा	
	2)	भारतातील लोकसंख्या वाढ दया.	
प्र.5	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तरे लिहा.	14	
	1)	माल्थस लोकसंख्या वाढीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.	
	2)	जगातील दाट लोकसंख्या प्रदेशांची चर्चा करा.	
	3)	जननाची व्याख्या देवन त्यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.	

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
POPULATION GEOGRAPHY

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.

- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Draw neat diagram wherever necessary.
- 4) Use of map stencils are allowed.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) In Japan a census is conducted at an interval of _____ years.
 - a) 5
 - b) 10
 - c) 15
 - d) 20
- 2) The book entitled 'Geography of population' is written by _____ in 1986.
 - a) J. I. Clarke
 - b) R. C. Chandana
 - c) Bhende & Kanitkar
 - d) Larkin
- 3) William Farr Developed National System of vital statistics of _____.
 - a) France
 - b) U. S. A.
 - c) England
 - d) Germany
- 4) The first census of the united states of America was taken in _____.
 - a) 1690
 - b) 1790
 - c) 1890
 - d) 1990
- 5) _____ is the most populated country in the world.
 - a) India
 - b) Pakistan
 - c) China
 - d) Japan
- 6) The tertiary sex ratio means the ratio of two sexes as the time of _____.
 - a) conception
 - b) birth
 - c) enumeration
 - d) death
- 7) Infants means these children whose age is below _____ year.
 - a) one
 - b) two
 - c) three
 - d) five
- 8) North Canada, Greenland and Siberia are sparsely populated due to _____ temperature.
 - a) very high
 - b) high
 - c) medium
 - d) low
- 9) _____ is the most common measure of fertility.
 - a) Crude birth rate
 - b) General fertility rate
 - c) Age specific fertility rate
 - d) Total fertility rate
- 10) The demographic transition theory is based on the actual demographic experience of _____ countries.
 - a) Eastern
 - b) Western
 - c) African
 - d) Asian

Q.2 A) Answer the following questions. (Any Four)

08

- ANSWER THE FOLLOWING QUESTIONS (ANY FOUR)**

 - 1) Who written first text book of population geography?
 - 2) What is meant by primary sex ratio?
 - 3) Why density of population is high in North-Western Europe?
 - 4) What is meant by crude birth rate?
 - 5) What Is meant by under population?

B) Write Notes. (Any Two)

06

- 1) Population composition
 - 2) Factors affecting on the mortality.
 - 3) Optimum population

Q.3 A) Answer any two of the following questions.

08

- Answer any two of the following questions:

 - 1) Explain significance of population geography.
 - 2) Give any two measures of fertility.
 - 3) State the advantages of over population.

B) Answer any one of the following questions.

06

- Answer any one of the following questions.**

 - 1) Explain sparsely populated regions in the world.
 - 2) Discuss the sources of population data.

Q.4 A) Answer any two of the following questions.

10

- Answer any two of the following questions.**

 - 1) Explain scope of population geography.
 - 2) Explain distribution of populations in India.
 - 3) Explain stages of Demographic transition theory.

B) Answer any one of the following questions.

04

- Answer any one of the following questions.**

 - 1) State the disadvantages of over population.
 - 2) Give the growth of population in India.

Q.5 Answer any two of the following questions.

14

- Answer any two of the following questions:**

 - 1)** Explain Malthus theory of population growth.
 - 2)** Discuss the densely populated regions in the world.
 - 3)** Define fertility and explain the factors affecting on it.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
GEOGRAPHY OF HEALTH

Day & Date: Monday, 11-11-2019
Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) स्टेनसिल वापरण्यास परवानगी आहे.
4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

- 10) ओझोन थराच्या नाशामुळे ----- चा कर्क रोग होतो.
अ) रक्त ब) त्वचा
क) फुफूस ड) मोठे आतडे
- 11) ----- ची रक्तातील हिमोग्लोबिनशी ऑक्सिजन पेक्षा लवकर क्रिया होते.
अ) CO_2 ब) SO_2
क) N_2 ड) CO
- 12) ----- हा आजार मानवाला डास चावल्यामुळे होतो.
अ) मलेरिया ब) एड्स
क) कॉलरा ड) टीबी
- 13) एड्स चा प्रसार ----- माध्यमातून होतो.
अ) हवा ब) पाणी
क) रक्त ड) अन्न
- 14) भारतामध्ये लोकसंख्येची गणना दर ----- वर्षांनी केली जाते.
अ) 5 ब) 7
क) 10 ड) 15
- प्र.2** अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 08
- 1) कुपोषणाची कारणे सांगा.
 - 2) 'दारिद्र्य' संज्ञा स्पष्ट करा.
 - 3) मलेरिया आजाराची लक्षणे सांगा.
 - 4) आरोग्य भूगोल म्हणजे काय?
 - 5) जीवनसत्त्वाचे महत्त्व सांगा.
- प्र.2** ब) कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 06
- 1) साक्षरता आणि आरोग्य
 - 2) संसर्गजन्य रोग
 - 3) एड्स
- प्र.3** अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 08
- 1) कर्करोग या प्रमुख आजाराविषयी वर्णन करा.
 - 2) मानवी आरोग्यासाठी हवेच्या गुणवत्तेचे असणारे महत्त्व वर्णन करा.
 - 3) मानवी आरोग्यावर परिणाम करणाऱ्या सामाजिक घटकांचे वर्णन करा.
- ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 06
- 1) रोगांच्या जागतिक वितरणाचे वर्णन करा.
 - 2) अन्न आणि आर्थिक समस्याचे वर्णन करा.
- प्र.4** अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 10
- 1) आरोग्याच्या काळाजीचे नियोजन व एनजिओ (NGO) यावर चर्चा करा.
 - 2) असंसर्गजन्य रोगांचे वर्णन करा.
 - 3) 'कॉलरा' सा साथीच्या रोगाचे वर्णन करा.
- ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 04
- 1) भारतातील ग्रामीण भागातील आरोग्याच्या समस्याचे वर्णन करा.
 - 2) मानवी आरोग्यासाठी पर्यावरणीय घटकांचे महत्त्व विशद करा.
- प्र.5** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 14
- 1) आरोग्य भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्तीचे वर्णन करा.
 - 2) जागतिक आरोग्य संघटनेने वर्गीकरण केलेल्या रोगांचे / आजाराचे वर्णन करा.
 - 3) मानवी आरोग्यासाठी प्राकृतिक घटकांचे महत्त्व विशद करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
GEOGRAPHY OF HEALTH

Day & Date: Monday, 11-11-2019
 Time: 11:30 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Use of Stencils is allowed.
 4) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) Health Geography is a sub branch of _____ Geography.

a) Physical	b) Human
c) Economic	d) Cultural
- 2) _____ Campaign is very effective in India.

a) Polio	b) AIDS
c) Cancer	d) Malaria
- 3) Bhopal Gas tragedy is result of _____ gas pollution.

a) Methyl Alcohol	b) Methyl Isocyanate
c) Methyl Acetate	d) Nitrogen
- 4) Night blindness is casual due to the deficiency of vitamin _____.

a) D	b) C
c) E	d) A
- 5) Urban Pollution is related to _____ growth.

a) Population	b) Settlement
c) Cultural	d) Economic
- 6) _____ is a famous social worker for Leprosy patients.

a) Aruna Roy	b) Abhay Bang
c) Prakash Amte	d) Medha Patkar
- 7) The cold climate of _____ is very difficult for human health.

a) Equatorial area	b) Arid area
c) Polar area	d) Monsoon area
- 8) Colera is a _____ born disease.

a) Air	b) Water
c) Food	d) Mosquito
- 9) The high intensity of sound waves may damage the _____.

a) Ear	b) Nose
c) Eyes	d) Hand
- 10) Destruction of Ozone layer results in _____ types of Cancer.

a) Blood	b) Skin
c) Lung	d) Colon
- 11) _____ combines with blood hemoglobin faster than oxygen.

a) Co ₂	b) So ₂
c) N ₂	d) Co

Q.2 A) Answer the following questions. (Any Four)

- a) State the causes of Malnutrition.
 - b) Define the term of Poverty.
 - c) State the Symptoms of Malaria diseases
 - d) What is Health Geography?
 - e) State the importance of Vitamins.

B) Write short notes. (Any Two)

- a) Literacy and Health
 - b) Communicable diseases
 - c) AIDS

Q.3 A) Answer the following questions. (Any Two)

- a) Explain the Cancer as a major disease.
 - b) Describe the role of quality of air in human health.
 - c) Describe the social factor affecting on human health.

B) Answer the following questions. (Any One)

- a) Describe the World distribution of diseases.
 - b) Explain the Economic factors and Food.

Q.4 A) Answer the following questions. (Any Two)

- a) Discuss the NGO and Health care planning.
 - b) Explain the Non communicable diseases.
 - c) Explain Cholera as an epidemic disease.

B) Answer the following questions. (Any One)

- a) Describe the problems of rural health in India.
 - b) Examine the importance of Environmental factors.

Q.5 Answer the following questions. (Any Two)

- a) Describe the nature and scope of Geography of Health.
 - b) Explain the WHO'S classification of diseases.
 - c) Examine the importance of physical factors in Human Health.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A/M.Sc. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
GEOGRAPHY
AGRICULTURAL GEOGRAPHY

Day & Date: Monday, 18-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टेन्सिल्स वापरण्यास परवानगी आहे.

- प्र.1** खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **14**
- 1) कृषी भूगोलाचा पहिला ग्रंथ —— यांनी लिहिला आहे.
 अ) ऑर्थर यंग ब) व्हॉन युनेन
 क) बर्नहार्ड ड) हिल्लमन
 - 2) प्रदेश (Region) ही संकल्पना —— शतकात विकसित झाली.
 अ) 15 व्या ब) 16 व्या
 क) 17 व्या ड) 18 व्या
 - 3) —— समाजामुळे सिंधू खोन्यात मोहोंजोदरो आणि हारप्पा या संस्कृत्या उदयास आल्या.
 अ) कृषी ब) शिकार
 क) लाकुडतोड ड) खाणकाम
 - 4) सोळाव्या शतकाच्या सुरुवातीला —— यांनी मका भारतात आणला.
 अ) अमेरिकन ब) अरब
 क) फ्रेंच ड) पोर्तूगीज
 - 5) मृदेचा सामू जर —— पेक्षा जास्त असेल तर तिला अलकधर्मी मृदा म्हणतात.
 अ) 5 ब) 6
 क) 7 ड) 8
 - 6) —— मध्ये स्थलांतरीत शेतीला 'रोका' असे म्हणतात.
 अ) मेक्सीको ब) ब्राझील
 क) भारत ड) व्हिएटनाम
 - 7) पिक उत्पादनासाठी 18.3° से आणि —— च्या दरम्यानची तापमान परिस्थीती आदर्श असते.
 अ) 23.9° से ब) 33.9° से
 क) 43.9° से ड) 53.9° से
 - 8) पिके आणि पशुधन या दोन्हींचे शेतीतून उत्पादन हे —— शेतीचे प्रमुख वैशिष्ट्ये आहे.
 अ) मिश्र ब) सखोल
 क) विस्तृत ड) मळयाच्या
 - 9) व्हॉन थुनेन यांच्या प्रतिकृतीप्रमाणे दूध व भाजीपाला यांचे उत्पादन —— मध्ये केंद्रीत झालेले असते.
 अ) विभाग 1 ब) विभाग 2
 क) विभाग 3 ड) विभाग 4

- 10) जर एखाद्या विशिष्ट पिकाने लागवडीखालील क्षेत्राच्या —— टक्के क्षेत्र व्यापले असेल तर तेथे पिक विविधता नसते.
- अ) 70 ब) 80
क) 90 ड) 100
- 11) —— यांनी 1965 मध्ये पिक विविधता मोजण्यासाठी सुत्र विकसित केले.
- अ) डोई ब) भाटीया
क) रफीउल्लाह ड) सिंग
- 12) —— मध्ये 1950 मध्ये जास्त उत्पन्न देणारा गळाचा वाण प्रथम तयार केला.
- अ) इंग्लंड ब) जर्मनी
क) मेक्सीको ड) ब्राझील
- 13) —— मध्ये क्षारयुक्त व आम्लयुक्त जमिनींना 'रेह' असे म्हणतात.
- अ) पंजाब ब) बिहार
क) उत्तरप्रदेश ड) ओरिसा
- 14) भारतातील हरितक्रांतीचे जनक म्हणून —— हे ओळखले जातात.
- अ) सिंग ब) स्वामीनाथन
क) देशपांडे ड) सायमॉन्स्
- प्र.2 अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 08
- 1) कोणत्या दृष्टीकोनामध्ये कृषी घटना या जागतिक स्तरावर स्पष्ट केल्या जातात.
2) आफिकन शेती उगम (निर्मिती) केंद्रामध्ये कोणत्या पिकांची लागवड केली जात असे.
3) जगाचे प्रमुख खाद्य पिक कोणते?
4) सखोल निर्वाहक शेतीमधील पिकांची नावे लिहा.
5) कोणत्या पिकांना वर्षभर जास्त तापमानाची आवश्यकता असते.
- ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 06
- 1) कृषी भूगोलाचे रचना
2) प्रादेशिक दृष्टीकोन
3) पिक संयोग संकल्पना
- प्र.3 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 08
- 1) कृषी भूगोलाच्या दोन व्याख्या लिहा.
2) जलसिंचनाचा शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.
3) शेती उत्पादकता मोजण्याची दोन तंत्रे लिहा.
- ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 06
- 1) भारतातील उपासमारीची कारणे स्पष्ट करा.
2) विस्तृत शेतीचे स्थान, वितरण वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र.4 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तर लिहा. 10
- 1) भांडवल व यांत्रिकीकरण यांचा शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.
2) भारतामध्ये हरितक्रांतीचा अवलंब करण्यामध्ये येणाऱ्या समस्यांचे वर्णन करा.
3) जॉन्सन यांचे शेती भूमीउपयोजन प्रतिकृती स्पष्ट करा.
- ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 04
- 1) मध्य आशियान कृषी निर्मिती (उगम) केंद्राचे वर्णन करा.
2) पिक विविधता संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.5 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 14
- 1) हरितक्रांतीचे पर्यावरणीय परिणाम स्पष्ट करा.
2) कृषी भूगोलाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
3) कृषीच्या प्राकृतिक नियंत्रकांचे वर्णन करा.

**Seat
No.**

Set P

M.A/M.Sc. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
GEOGRAPHY
AGRICULTURAL GEOGRAPHY

Day & Date: Monday, 18-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Draw neat diagram wherever necessary.
- 4) Use of map stencils is allowed.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

Q.2 A) Attempt any four of the following questions.

08

- 1) In which approach agricultural phenomenon is explained at world level.
 - 2) Which crops was cultivated in African genecenter?
 - 3) Which is the staple food crop of the world?
 - 4) Give the names of the crops in subsitance intensive farming.
 - 5) Which crops require high temperature thought out the year?

B) Write Notes. (Any Two)

06

- 1) Nature of agriculture geography
 - 2) Regional approach
 - 3) Concept of crop combination

Q.3 A) Attempt any two of the following questions.

08

- 1) Write any two definitions and agricultural Geography.
 - 2) Explain effect of irrigation on agriculture.
 - 3) Give any two techniques to measure the agriculture productivity.

B) Attempt any one of the following questions.

06

- Attempt any one of the following questions:

 - 1) Explain the causes of hunger in India.
 - 2) Write location, distribution and characteristics of extensive farming.

Q.4 A) Attempt any two of the following questions.

10

- Attempt any two of the following questions:**

 - 1) Explain the effect of capital and mechanization on agriculture.
 - 2) Describe any five problems in the adoption of green revolution in India.
 - 3) Explain Jonasson's model of agricultural landuse.

B) Attempt any one of the following question.

04

- Attempt any one of the following question:

 - 1) Describe central Asian Genecenter of agriculture.
 - 2) Explain concept of crop diversification.

Q.5 Attempt any two of the following questions.

14

- Attempt any two of the following questions:**

 - a) Explain ecological implications of green revolution.
 - b) Explain scope of agricultural geography.
 - c) Describe physical determinants of agriculture.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
SETTLEMENT GEOGRAPHY

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
4) आवश्यक तेथे आकृत्या व नकाशे काढा.

प्र.2 अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

08

- 1) केंद्रीत किंवा दाट वसाहत
 - 2) आर्द्ध-स्थान वसाहत
 - 3) संसाधन केंद्र
 - 4) उपनगर संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 5) नागरी खेडे संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

06

- 1) ग्रामीण—नागरी सिमांत क्षेत्र
 - 2) नागरी प्रभाव क्षेत्र
 - 3) प्रशासकीय तत्त्व (क 3) K3

प्र.3 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

08

- 1) ग्रामीण व नागरी वसाहतीतील फरक स्पष्ट करा.
 - 2) वसाहत भूगोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - 3) बहुकंदित प्रतिमान स्पष्ट करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

06

- ग्रामीण वसाहतीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
 - केंद्रीय व्यापार विभाग स्पष्ट करा.

प्र.4 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

10

- वर्तुळ विभाग सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - मानवी वसाहत व पर्यावरण स्पष्ट करा.
 - बांधकाम साहित्यावर आधारित घरांचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

04

- 1) ग्रामीण वसाहत विषद करून तिचे आकृतीबंध (प्रारूप) सांगा.
2) वसाहत भूगोलाची व्याख्या सांगून त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.5 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

14

- 1) शहरांचे कार्यानुसार वर्गीकरण सोदाहरण स्पष्ट करा.
 - 2) वॉल्टर खिस्टलर यांच्या केंद्रित मध्यवर्ती स्थान सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - 3) नागरी भगोलाची व्याख्या सांगन स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

Seat No.	
-----------------	--

M.A./M.Sc. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
SETTLEMENT GEOGRAPHY

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Use of map stencils is allowed.
 4) Draw neat and labelled diagrams and maps wherever necessary.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) _____ types of settlement are common in arid zones.
 - a) Liner
 - b) Dispersed
 - c) Nucleated
 - d) None of these
- 2) The sector theory was developed by _____.
 - a) Burges
 - b) Jordan
 - c) Homer Hoyt
 - d) Harris Ulman
- 3) The concept of primate city propounded by Mark Jefferson in _____.
 - a) 1929
 - b) 1939
 - c) 1949
 - d) 1980
- 4) _____ is introduced the concept of Rank-Size Rule.
 - a) W. Christaller
 - b) R. E. Dickinson
 - c) J. Gottmann
 - d) G. K. Zip
- 5) Urban morphology means internal _____ of a city.
 - a) Size
 - b) Shape
 - c) Structure
 - d) Situation
- 6) The _____ central place hierarchy is based on administrative principle.
 - a) K-3
 - b) K-4
 - c) K-7
 - d) K-5
- 7) Settlement Geography provides human settlement approach at _____ level.
 - a) Local
 - b) Regional
 - c) National
 - d) Global
- 8) The book entitled 'Nature of Settlement Geography' is written by _____.
 - a) G. Taylor
 - b) Jordan
 - c) F. S. Hudson
 - d) Burges
- 9) _____ types of economic activities are largely found in rural settlement.
 - a) Primary
 - b) Secondary
 - c) Tertiary
 - d) Quaternary
- 10) The present urbanization is largely the product of _____ revolution.
 - a) Green
 - b) Industrial
 - c) Urban
 - d) None of these
- 11) _____ has coined the term 'Megalopolis'.
 - a) Jean Gottmann
 - b) W. Christaller
 - c) R. E. Dickinson
 - d) G. K. Zip

Q.2 A) Write the short answers (Any Four)

- a) Clustered (compact) settlement
b) Wet-point settlement
c) Resource centers
d) Define suburbs.
e) Define urban village.

08

B) Write short notes. (Any Two)

- a) Rural-Urban fringe
 - b) Urban spheres of influence
 - c) Administrative principle (K3)

06

Q.3 A) Answer the following questions. (Any Two)

- a) Distinguish between Rural and Urban Settlement.
 - b) Explain the nature of Settlement Geography.
 - c) Explain the multiple nuclei model.

08

B) Answer the following questions. (Any One)

- a) Explain the various types of rural settlement.
b) Explain the Central Business District.

06

Q.4 A) Answer the following questions. (Any Two)

- a) Discuss the sector theory.
 - b) Discuss the human settlement and environment.
 - c) Explain the house types based on building material.

10

B) Answer the following questions. (Any One)

- a) Explain rural settlement and give its pattern.
b) Define settlement geography and explain its scope.

04

Q.5 Answer the following questions. (Any Two)

- a) Analysis with examples the functional classification of towns.
b) Explain the Walter Christaller central place theory.
c) Define the urban geography and explain its nature and scope.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./ M.Sc. (Semester - III) (CBCS) Examination) Oct/Nov-2019
Geography
BIOGEOGRAPHY

Day & Date: Thursday, 07-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
 4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा. **14**

- 1) ----- ही जैविक भूगोलाची शाखा आहे.

अ) राजकीय भूगोल	ब) प्राणी भूगोल
क) सामाजिक भूगोल	ड) इतिहासिक भूगोल
- 2) विशिष्ट पोषण स्तरामध्ये विशिष्ट क्षेत्रात विशिष्ट वेळी एकूण ऊर्जेच्या वापरास ----- असे म्हणतात.

अ) ऊर्जा मनोरा	ब) जैवआकार मनोरा
क) अन्नजाळी	ड) संख्या मनोरा
- 3) सागरी परिसंरथेत ----- यास उत्पादक म्हटले जाते.

अ) मासे	ब) कवक
क) वनस्पती प्लवंग	ड) प्राणी प्लवंग
- 4) ----- खंडातील सँचना गवताळ प्रदेशाला 'शिकायांचे नंदनवन' म्हणतात.

अ) आशिया	ब) युरोप
क) अंटार्टिका	ड) आफ्रिका
- 5) भारतीय संसदेने वन संवर्धन कायदा ----- साली सहमत केला.

अ) 1960	ब) 1975
क) 1980	ड) 1985
- 6) वनस्पती हया अन्नाचा प्रमुख स्त्रोत आहे आणि मानवासहित सर्व प्राण्यांना अन्नाचा पुरवठा करतात म्हणून त्यास ----- असे म्हणतात.

अ) उत्पादक	ब) भक्षक
क) विघटक	ड) अन्नस्तुप
- 7) ----- खडकामध्ये जीवसृष्टीच्या इतिहासाचे पुरातन पुरावे उत्तम प्रकारे सापडतात.

अ) अग्निजन्य	ब) स्तरित
क) रूपांतरित	ड) ग्रॅनाईट
- 8) 'दि जिऑंग्रफिकल् डिस्ट्रीब्यूशन ऑफ अनिमल्स' हा ग्रंथ ----- यांनी लिहिला आहे.

अ) डार्विन	ब) टान्सले
क) वॉलेस	ड) स्कलेटर
- 9) जैविक भूगोल पृथ्वीच्या पृष्ठभागावरील सर्व ----- याचा अभ्यास करते.

अ) वनस्पती	ब) प्राणी
क) मानव	ड) जैविक

10)	यांना वनस्पती भूगोलाचे जनक म्हणतात.	
अ)	रिटर	ब) वेगनर
क)	हम्बोल्ट	ड) किंग
11)	प्राणी भूगोल प्रदेश म्हणजे —— प्रदेश होय.	
अ)	प्राकृतिक	ब) प्राणी
क)	वनस्पती	ड) सांस्कृतिक
12)	सामाजिक वनीकरणाची सुरुवात —— मध्ये झाली.	
अ)	1960	ब) 1968
क)	1978	ड) 1980
13)	वनस्पती आणि प्राण्यांची पेशीची जास्त विविधता —— येथे आढळते.	
अ)	समशीतोष्ण कटिबंधीय गवताळ प्रदेश	
ब)	उष्ण वाळवंट	
क)	टुङ्ड्रा प्रदेश	
ड)	उष्णकटिबंधीय आर्द्रवने	
14)	हा एक अतिशय महत्वाचा जैविक घटक आहे.	
अ)	मृदा	ब) वनस्पती
क)	पाणी	ड) खनिजे
प्र.2	अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	08
1)	वनस्पती भूगोल म्हणजे काय?	
2)	संवर्धन म्हणजे काय?	
3)	अन्नसाखळी संज्ञा स्पष्ट करा.	
4)	टुङ्ड्रा जंगलाचे कोणतेही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.	
प्र.2	ब) टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन)	06
1)	अधिवास संकल्पना	
2)	जैविक भूगोलाचे स्वरूप	
3)	वनस्पती उत्क्रांती	
प्र.3	अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	08
1)	पर्यावरणाचे घटक स्पष्ट करा.	
2)	मान्सून अरण्याचे महत्व विशद करा.	
3)	जीव संहतीच्या संकल्पनेची चर्चा करा.	
प्र.3	ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.	06
1)	जैविक भूगोलाचे महत्व आणि विकास स्पष्ट करा.	
2)	वनस्पतीच्या वितरणावर प्रभाव / परिणाम परिणाम करणारे हवामानशास्त्रीय घटकांचे वर्णन करा	
प्र.4	अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	10
1)	जैविक भूगोलाच्या शाखांची माहिती स्पष्ट करा.	
2)	भारताचे राष्ट्रीय वन धोरणावर चर्चा करा.	
3)	परिसंस्थेच्या कार्याचे वर्णन करा.	
प्र.4	ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.	04
1)	मानवी जीवनात वनांचे महत्व सांगा.	
2)	वनस्पती संरक्षण कायदा स्पष्ट करा.	
प्र.5	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	14
अ)	प्राण्यांच्या प्रसारावर प्राकृतिक घटकांचा परिणाम स्पष्ट करा.	
ब)	जैविक भूगोलाच्या व्याप्तीचे थोडक्यात वर्णन करा.	
क)	पुरातन पुराण्याचे (प्रागोऐतिहासिक) हवामान बदलाच्या नोंदीचे वर्णन करा.	

Seat No.	
---------------------	--

Set **P**

M.A./ M.Sc. (Semester - III) (CBCS) Examination) Oct/Nov-2019
Geography
BIOGEOGRAPHY

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Draw neat diagram wherever necessary.
 3) Use of stencil is allowed.
 4) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.

14

- 1) _____ is the branch of biogeography.
 - a) Political geography
 - b) Zoogeography
 - c) Social geography
 - d) Historical geography
- 2) Total amount of energy used at each trophic level per unit area unit time is called _____.
 - a) Energy pyramid
 - b) Biomass pyramid
 - c) Food web
 - d) Number pyramid
- 3) _____ is the producer in marine ecosystem.
 - a) Fish
 - b) Fungi
 - c) Phytoplankton
 - d) Zooplankton
- 4) Savanna grassland of _____ continents were known as 'Hunters paradise'.
 - a) Asia
 - b) Europe
 - c) Antarctica
 - d) Africa
- 5) The forest conservation Act was passed by Indian parliament on _____.
 - a) 1960
 - b) 1975
 - c) 1980
 - d) 1985
- 6) Plants are the major source of food and energy supply to all animals including man, so it is also called as _____.
 - a) Producer
 - b) Consumers
 - c) Decomposer
 - d) Food pyramid
- 7) Paleo records of life history are well preserved in _____ rocks.
 - a) Igneous
 - b) Sedimentary
 - c) Metamorphic
 - d) Granite
- 8) The book entitled "The geographic distribution of animals" is written by _____.
 - a) Drawin
 - b) Translery
 - c) Wallace
 - d) Sclatter
- 9) Biogeography studies the all _____ of the earth surface.
 - a) Plant
 - b) Animal
 - c) Man
 - d) Biotic
- 10) _____ is considered as father of plant geography.
 - a) Ritter
 - b) Wegner
 - c) Humboldt
 - d) King

- 11) The zoogeographical region is also known as _____ region.
a) Physical b) fauna
c) Floral d) Cultural

12) Social forestry program started in _____.
a) 1960 b) 1968
c) 1978 d) 1980

13) The greatest verity of animal and plant species is found in _____.
a) Temperate grassland b) Hot desert
c) Tundra region d) Tropical moist forests

14) _____ is one of the very important biotic components.
a) Soil b) Plants
c) Water d) Minerals.

Q.2 A) Answer the following question. (Any Four)

08

- Answer the following questions (Any Four):

 - 1) What is plant geography.
 - 2) What is conservation.
 - 3) Define the term 'food chain'.
 - 4) State the any two characteristics of Tundra forest.
 - 5) State the importance of biotic resources.

B) Write Notes on. (Any Two)

06

- 1) Concept of habitat
 - 2) Nature of Biogeography
 - 3) Evolution of plants

Q.3 A) Answer the following question.(Any two)

08

- Answer the following questions (Any three)

 - 1) Explain the factors of environmental.
 - 2) Describe importance of monsoon forest.
 - 3) Discuss the concept of biomes.

B) Answer the following question. (Any One)

06

- Answer the following questions (Any One)**

 - 1) Explain the significance and development of biogeography.
 - 2) Describe the climatological factors influencing on plants.

Q.4 A) Answer the following question. (Any Two)

10

- Answer the following question (Any Two)

 - 1) Explain the branches of biogeography.
 - 2) Discuss the national forest policy in India.
 - 3) Describe the functions of Ecosystem.

B) Answer the following question. (Any One)

04

- Answer the following questions (Any 3):**

 - 1) State the importance of vegetation in human life.
 - 2) Explain the legal protection of animals.

Q.5 Answer the following question. (Any two)

14

- a)** Explain the affecting physical factors on dispersal of animal.
b) Describe in brief scope of biogeography.
c) Describe the Paleorecords of climate change.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./ M.Sc (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
GEOGRAPHY
GEOGRAPHY OF MARKETING

Day & Date: Thursday, 07-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) स्टेन्सिलचा वापर करण्यास प्रवानगी आहे.

3) आवश्यक तेथे सबक आकत्या व नकाशे काढा

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

प्र.2	<p>अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) मार्केटिंग भूगोलाची व्याख्या सांगा. 2) किरकोळ विक्री संकल्पना. 3) मार्केट केंद्राची भूमिका. 4) मार्केट चॅनेल संकल्पना. 5) आठवडे बाजार. <p>ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) सेन्सस मार्केट. 2) मार्केट शहर संकल्पना. 3) मार्केट चक्र म्हणजे काय? 	08 06
प्र.3	<p>अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) सुपर मार्केट 2) मार्केट प्रारूप संकल्पना. 3) घाउक व्यापाराची कार्य सांगा. <p>ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ऑगस्ट लॉश मॉडेल स्पष्ट करा. 2) शॉपिंग सेंटरचे प्रकार सांगा. 	08 06
प्र.4	<p>अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर लिहा.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) जनरल अँट्रोक्षन (attraction) सिद्धांत सांगा. 2) मार्केटचे वर्गीकरण सांगा. 3) मार्केटिंग भूगोलाचे महत्त्व सांगा. <p>ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) मार्केटची क्रमवारीता म्हणजे काय? 2) प्रादेशिक नियोजन आणि मार्केट केंद्रे. 	10 04
प्र.5	<p>खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तर लिहा.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) मार्केटिंग भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. 2) मार्केटिंग भूगोलातील मध्यवर्ती स्थान सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा. 3) प्रादेशिक विकासात मार्केट केंद्राचे महत्त्व थोडक्यात स्पष्ट करा. 	14

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A./ M.Sc (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
GEOGRAPHY
GEOGRAPHY OF MARKETING

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Draw neat diagram wherever necessary.
3) Use of stencil is allowed.
4) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) The need of marketing geography was first pointed out by _____.
a) William Applebaum b) R.H.T. Smith
c) E. German d) Saul Cohen
- 2) _____ is an integral part of economic geography.
a) Marketing b) Transportation
c) Trade d) Exchange
- 3) The word market derived from the _____ word Marcatus.
a) Latin b) Greek
c) German d) Arabic
- 4) Marketing geography is concerned with the _____ distribution of commodities.
a) Situation b) Location
c) Area d) Central
- 5) Development of market centers means the _____ development.
a) Regional b) Transport
c) Economic d) Aerial
- 6) Marketing geography provided a base for development and _____ after marketing.
a) Planning b) Growth
c) Development d) Progress
- 7) Buying and selling activity is a regular feature of _____ market.
a) Temporary b) Daily
c) Weekly d) None of these
- 8) The development of agriculture market is closely related to the development of _____.
a) Market centre b) Trade
c) Agriculture d) Transportation
- 9) Market centers are divided into _____ categories.
a) 2 b) 3
c) 4 d) 5
- 10) _____ is one of the essential elements of market centers.
a) Periodicity b) Location
c) Site d) Situation

SLR-JM-266

Q.2	A)	Answer the following questions.(any four)	08
	1)	Define geography of marketing.	
	2)	Concept of retailing.	
	3)	Role of market centre.	
	4)	Concept of market channels.	
	5)	Market periodicity.	
Q.2	B)	Write Notes on.(any two)	06
	1)	Census market.	
	2)	Concept of market town.	
	3)	What is market cycle?	
Q.3	A)	Answer the following questions.(any two)	08
	1)	Super market.	
	2)	Concept of market morphology.	
	3)	What are the functions of whole sellers?	
Q.3	B)	Answer the following questions.(any one)	06
	1)	Explain the August Losch theory.	
	2)	Type of shopping centre.	
Q.4	A)	Answer the following questions.(any two)	10
	1)	Explain the general attraction theory.	
	2)	Give the classification of market.	
	3)	Significance of marketing geography.	
Q.4	B)	Answer the following questions.(any one)	04
	1)	What is hierarchy of market Centre.	
	2)	Regional planning and market centre.	
Q.5	Answer the following questions.(any two)		14
	1)	Explain nature and scope of marketing geography.	
	2)	Examine critically the central place theory as theoretical framework for geography of marketing.	
	3)	explain in brief the role of market centre in regional development .	

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
REGIONAL PLANNING & DEVELOPMENT IN INDIA

Day & Date: Monday, 04-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
- 4) आवश्यक तेथे सुबक आकृता काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) Region ही संज्ञा —— भाषेतील 'Regio' या शब्दापासून बनली आहे

अ) ग्रीक	ब) रोमन
क) लॅटिन	ड) फ्रेंच
- 2) —— प्रदेशामध्ये गाभा व सभोवतालचा प्रदेश असतो.

अ) भाषा	ब) कार्यात्मक
क) आकारिक	ड) यापैकी नाही
- 3) साक्षरता ही —— विकासाची निर्देशक आहे.

अ) सामाजिक	ब) आर्थिक
क) लोकसंख्याशास्त्रीय	ड) राजकीय
- 4) नैसर्गिक प्रदेशांच्या आखणीसाठी प्रदेशाचा —— एकजीनसीपणा विचारात घेतला जातो.

अ) प्राकृतिक	ब) सामाजिक
क) आर्थिक	ड) राजकीय
- 5) 1955 मध्ये ग्रोथ पोल ही संकल्पना —— यांनी मांडली

अ) एल. डी. स्टॅम्प	ब) ओ. एच. के. स्पेट
क) आर. पी. मिश्रा	ड) एफ. पेरॉक्स
- 6) अपेक्षित दिशेने च अपेक्षित गतीने होणाऱ्या बदलास —— म्हणतात.

अ) नियोजन	ब) विकास
क) वाढ	ड) क्रांती
- 7) वय-संरचना ही —— विकासाची निर्देशक आहे.

अ) सामाजिक	ब) आर्थिक
क) सांस्कृतिक	ड) लोकसंख्याशास्त्रीय
- 8) पंतप्रधान हे भारताच्या नियोजन आयोगाचे —— असतात.

अ) अध्यक्ष	ब) सचिव
क) सदस्य	ड) यापैकी नाही
- 9) —— K7 हे तत्व बाजारपेठेशी संबंधित आहे.

अ) पी. सेनगुप्ता	ब) एल. डी. स्टॅम्प
क) W खिस्टलर	ड) आर. एल. सिंग

- 10) ----- दृष्टया भारताची विभागणी 6 नियोजन विभागात केली आहे.
 अ) राजकीय ब) प्रशासकीय
 क) नैसर्गिक ड) यापैकी नाही
- 11) महाराष्ट्रातील पंचायत राज व्यवस्था ही ----- स्तरित आहे.
 अ) 1 ब) 2
 क) 3 ड) 4
- 12) 'Regional Development Planning in India' पुस्तकाचे लेखक ----- आहेत.
 अ) आर. पी. मिश्रा ब) पी. सेनगुप्ता
 क) आर. एल. सिंग ड) आर. सी. चंदना
- 13) ----- प्रदेशांचा आकार मध्यम असतो.
 अ) विशाल ब) मध्यम
 क) सुक्ष्म ड) यापैकी नाही
- 14) Growth Fori दृष्टीकोन ----- यांनी मांडला
 अ) W खिस्टलर ब) एल. डी. स्टॅम्प
 क) पी. सेनगुप्ता ड) आर. पी. मिश्रा

प्र.2	अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 08 1) भारतातील प्रादेशिक नियोजन विभाग करण्याचे प्रयत्न कोणी केले? 2) प्रदेश हे चांगले सेवक परंतु वाईट मालक असतात असे कोण म्हणाले? 3) 'Regional Planning in India' या पुस्तकाचे लेखक कोण? 4) डी. पी. ओ. पी. चे पुर्ण रूप सांगा 5) कोणत्या प्रदेशाचा आकार लहान असतो?
	ब) कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 06 1) प्रदेशाचे स्तर 2) भारतातील प्रादेशिक असमतोल 3) पंचायत राज प्रणाली
प्र.3	अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 08 1) विकासाचे निर्देशक कोणते आहेत? 2) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक विकासाच्या समस्यांचे वर्णन करा. 3) भारतातील औद्योगिक असमतोलपणा स्पष्ट करा.
	ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 06 1) भारतातील प्राकृतिक विभागांचे वर्णन करा. 2) भारतातील बहुविध नियोजन संकल्पना स्पष्ट करा.
प्र.4	अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 10 1) प्रादेशिक नियोजनाचे दृष्टीकोन स्पष्ट करा. 2) प्रादेशिक विकासात पंचायती व्यवस्थेची भूमिका स्पष्ट करा. 3) नियोजनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
	ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 04 1) नियोजनाची संकल्पना स्पष्ट करा. 2) ग्रोथ पोल सिद्धांत थोडक्यात वर्णन करा.
प्र.5	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 14 1) मध्यवर्ती स्थल सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा आणि त्याचा प्रादेशिक नियोजनाशी कसा संबंध आहे स्पष्ट करा. 2) भारतातील कृषी विकासातील असमतोलपणावर चर्चा करा. 3) भारतातील प्रादेशिक विकासाच्या समस्या व अपेक्षा यावर चर्चा करा.

Seat No.	
---------------------	--

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography

REGIONAL PLANNING & DEVELOPMENT IN INDIA

Day & Date: Monday, 04-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Draw neat labelled diagrams and map wherever necessary.
 4) Use of maps stencils allowed.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) The word 'Region' is derived from the _____ word 'Regio'.

a) Greek	b) Roman
c) Latin	d) Franch
- 2) _____ region has a core area and periphery.

a) Vernacular	b) Functional
c) Formal	d) None of these
- 3) Literacy is a _____ indicator of development.

a) Social	b) Economic
c) Demographic	d) Political
- 4) To decline natural region _____ homogeneity is considered.

a) Physical	b) Social
c) Economic	d) Political
- 5) 'The Growth Pole Concept' was put forwarded by _____ in 1955.

a) L. D. Stamp	b) O. H. K. Spate
c) R. P. Mishra	d) F. Perroux
- 6) Change in desired direction and at desired speed is known as _____.

a) Planning	b) Development
c) Growth	d) Revolution
- 7) Age structure is the _____ indicator of development.

a) Social	b) Economic
c) Cultural	d) Demographic
- 8) Prime Minister is the _____ of Planning Xommission of India.

a) Chairman	b) Secretary
c) Member	d) None of these
- 9) _____ K7 Principal is related with market optimising.

a) P. Sengupta	b) L. D. Stamp
c) W. Christaller's	d) R. L. Sing
- 10) For _____ purpose India is divided in to 6(six) planning region.

a) Political	b) Administrative
c) Natural	d) None of these
- 11) Panchayat Raj system in Maharashtra has _____ tire system.

a) 1	b) 2
c) 3	d) 4

- 12) The book 'Regional Development Planning in India' is written by _____.
a) R. P. Mishra b) P. Sengupta
c) R. L. Singh d) R. C. Chandana

13) _____ regions are moderate in size.
a) Macro b) Meso
c) Micro d) None of these

14) The Growth Foci Approach was put forwarded by _____.
a) W. Christaller b) L. D. Stamp
c) P. Sengupta d) R. P. Mishra

Q.2	A) Answer the following questions. (Any Four)	08
	a) Who attempted division of India in to planning regions?	
	b) Who stated that 'Regions are good servants but bad master'?	
	c) Who wrote the book 'Regional Planning in India'?	
	d) State the full from of DPAP.	
	e) Which regions are smaller in size?	
B)	Write Notes. (Any Two)	06
	a) Hierarchy of regions	
	b) Regional imbalance in India	
	c) Panchayat Raj system	
Q.3	A) Answer the following questions. (Any Two)	08
	a) What are the indicators of development?	
	b) Describe the problems of regional development in Maharashtra.	
	c) Explain the regional imbalance in industries in India.	
B)	Answer the following questions. (Any One)	06
	a) Describe in short the physical region of India.	
	b) Explain the multilevel planning concept in India.	
Q.4	A) Answer the following questions. (Any Two)	10
	a) Explain the approaches of regional planning.	
	b) Explain the role of Panchayat Raj institution in regional development.	
	c) Explain the types of Planning.	
B)	Answer the following questions. (Any One)	04
	a) Explain the concept of Planning.	
	b) Describe in short growth pole theory.	
Q.5	Answer the following questions. (Any Two)	14
	a) Critically examine the 'Central Place Theory' and how it is related with regional planning.	
	b) Discuss on 'Imbalance in Agricultural Development in India'.	
	c) Discuss the problems and prospects of regional development in India.	

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A./M.SC. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
DEVELOPMENT OF MODERN GEOGRAPHY**

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टेन्सिल्स वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.2 अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

08

- 1) होमर यांनी कोणती महाकाव्य लिहिली?
 - 2) प्राचीन भारतीय खगोलशास्त्रज्ञांच्या मते कोणते मुख्य रेखावृत्त होते?
 - 3) प्राकृतिक भूगोल म्हणजे काय?
 - 4) भूगोलातील प्रतिकृतींचे (मॉडेलचे) महत्व लिहा.
 - 5) कॉस्मॉस गंथाचे लेखक कोण आहेत?

ब) स्वालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा

06

- 1) टोलेमी
 - 2) अर्डकुंडे
 - 3) मलगामीवाद (ईडीकालीझम)

प्र.3 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

08

- उत्तरासनका कार्यवाहा दाना प्रेरणाका उत्तर हहा:**

 - 1) कार्ल स्टिर यांचे भूगोल विकासातील योगदान लिहा.
 - 2) पुष्कर द्विपचे वर्णन करा.
 - 3) संभववाद संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

06

- भूगोल विकासातील मॅकिंडर यांचे योगदान स्पष्ट करा.
 - प्रादेशिक भूगोल आणि क्रमिक भूगोल यांच्यातील द्वैतावाद स्पष्ट करा.

प्र.4 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

10

- 1) भूगोल विकासातील स्ट्रॅबो यांचे योगदान स्पष्ट करा.
 - 2) पर्यावरण निश्चयवादाचे वर्णन करा.
 - 3) प्रतिकृतींचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

04

- १) साका विद्युत चे वर्णन करा.
 २) भूगोलातील सांख्येकिय पद्धतीचे गुण लिहा.

प्र.5 खालीलपका काणत्याहा दान प्रश्नाचा उत्तर लिहा.

14

- भूगोल विकासातील प्राचीन ग्रीक भूगोलकारांचे योगदान स्पष्ट करा.
 - भूगोल विकासातील हम्बोलट यांचे योगदान स्पष्ट करा.
 - भूगोल विकासातील विडाळ-डी-लाल्लाशे यांच्या योगदानावर चर्चा करा.

Seat No.	
---------------------	--

M.A./M.SC. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
DEVELOPMENT OF MODERN GEOGRAPHY

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Draw neat diagram wherever necessary.
 4) Use of map stencils are allowed.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) _____ wrote that Black Sea is the most wonderful of all seas.

a) Ptolemy	b) Herodotus
c) Alexander	d) Hecataeus
- 2) _____ is considered the father of Chinese Geography.

a) Phei Hsiu	b) Shan Hai Ching
c) Chang Heng	d) Chu Ssu-Pen
- 3) _____ is the first geographer who regarded the Caspian as an inland sea.

a) Homer	b) Herodotus
c) Ptolemy	d) Alexander
- 4) Thales and _____ are generally recognised as the father of Mathematical Geography.

a) Homer	b) Anaximander
c) Herodotus	d) Hecataeus
- 5) _____ made the main two divisions of geography i. e. General and special geography.

a) Verenius	b) Humboldt
c) Ptolemy	d) Herodotus
- 6) After Ratzel _____ German scholar claimed that geography is regional than general science.

a) Hettner	b) Ritter
c) Humboldt	d) Penk
- 7) _____ geography deals with the universal laws and genetic concepts.

a) Regional	b) Systematic
c) Human	d) Physical
- 8) Possibilism is associated with the _____ school of geography.

a) French	b) German
c) British	d) American
- 9) The book entitled 'Britain and British Sea' is written by _____.

a) Mackinder	b) Semple
c) Humboldt	d) Ritter
- 10) The book entitled 'Erdkunde' is written by _____.

a) Humboldt	b) Ritter
c) Ratzel	d) Mackinder

Q.2 A) Answer the following questions. (Any Four)

08

- Answer the following questions (any four)**

 - 1) Which epics is written by Homer?
 - 2) Which was the prime meridian according to ancient Indian astronomers?
 - 3) What is meant by Physical Geography?
 - 4) Write significance of models in geography.
 - 5) Who is the writer of Kosmos?

B) Write notes. (Any Two)

- 1) Ptolemy
 - 2) Erdkunde
 - 3) Radicalism

Q.3 A) Answer the following questions. (Any Two)

08

- ANSWER THE FOLLOWING QUESTIONS (Any TWO)**

 - 1) Write contribution of Carl Ritter in the development of geography.
 - 2) Describe Puskara Dwipa.
 - 3) Explain concept of Possibilism.

B) Answer the following questions. (Any One)

06

- Answer the following questions (Any One):

 - 1) Explain contribution of Mackinder in the development of geography.
 - 2) Explain dualism in between regional and systematic geography.

Q.4 A) Answer the following questions. (Any Two)

10

- 1) Explain contribution of Strabo in the development of geography.
 - 2) Describe Environmental determinism.
 - 3) Explain types of models.

B) Answer the following questions. (Any One)

04

- 1) Describe Saka dwipa.
 - 2) Give merits of quantitative methods in geography.

Q.5 Answer the following questions. (Any Two)

14

- a) Explain contribution of ancient Greek geographers in the development of geography.
 - b) Explain contribution of Humboldt in the development of geography.
 - c) Discuss the contribution of Vidal-De-Lablache in the development of geography.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
POLITICAL GEOGRAPHY

Day & Date: Friday, 08-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

- सूचना :**
- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) स्टेनसिल वापरण्यास परवानगी आहे.
 - 4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) राजकीय भूगोल म्हणजे पृथ्वीच्या पृष्ठभागाच्या वैशिष्ट्यांचा ----- प्रदेशाच्या दृष्टीकोनातून केलेला अभ्यास होय.

अ) प्राकृतिक	ब) आर्थिक
क) राजकीय	ड) सामाजिक
- 2) ----- यांना राजकीय भूगोलाचे जनक असे म्हणतात.

अ) रॅटझेल	ब) हॅम्बोल्ट
क) रिटर	ड) मॅकिंडर
- 3) भारत आणि चीन यांच्यातील सीमारेषेला ----- रेषा म्हणतात.

अ) रॅडकिलफ	ब) डूरांनड
क) मॅकमोहन	ड) पर्बाचल
- 4) 'नेशन' हा शब्द ----- या भाषेतून आला आहे.

अ) फ्रेंच	ब) अरेबिक
क) स्पॅनिश	ड) लॅटिन
- 5) कावेरी नदी पाणीवाटप तंता प्रश्न ----- राज्यात आहे.

अ) महाराष्ट्र आणि गुजरात	ब) कर्नाटक आणि तामिळनाडू
क) गोवा आणि कर्नाटक	ड) महाराष्ट्र आणि आंध्रप्रदेश
- 6) ----- हा राज्याचा सांस्कृतिक घटक आहे.

अ) विस्तार	ब) आकार
क) स्थान	ड) लोकसंख्या
- 7) मॅकिंडर यांनी जगाची विभागणी ----- गटात केली आहे.

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) सहा
- 8) हिंदी महासागरातील ----- हे बेट लष्करीदृष्ट्या महत्वाचे आहे.

अ) दिएगो ग्राशिया	ब) न्यू गिनिया
क) ग्रीनलॅंड	ड) होन्शू
- 9) महासागरीय शक्तीवर आधारित असलेली भू-राजकीय संकल्पना ----- यांनी मांडली.

अ) मॅकिंडर	ब) रिटर
क) महान	ड) स्पाईकमन

प्र.2 अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

08

- 1) राज्य म्हणजे काय?
 - 2) गाभा प्रदेशाचे कोणतेही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
 - 3) 'रिमलँड' संज्ञा स्पष्ट करा.
 - 4) राजकीय भूगोलातील कोणतेही दोन दृष्टीकोन सांगा.
 - 5) केंद्रापसारी शक्ती म्हणजे काय?

ब) कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा.

06

- 1) राष्ट्र संकल्पना
 - 2) राजकीय भूगोल आणि पर्यावरणीय हस्तक्षेप
 - 3) भारतातील एकत्रेतन विविधता

प्र.3 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

08

- 1) राजधान्यांची कार्ये स्पष्ट करा.
 - 2) हिंदी महासागराचे भूराजनैतिक महत्व वर्णन करा.
 - 3) भारतातील पाणी वाटप तंटा स्पष्ट करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

06

- 1) राज्य निर्मितीच्या भौगोलिक घटकांचे वर्णन करा.
2) महानंदी समुद्र शक्ती संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4 अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

10

- 1) भारताचा बदलता राजकीय नकाशाची चर्चा करा.
 - 2) सीमा प्रदेशाचे प्रकार वर्णन करा.
 - 3) राजकीय भूगोलातील आधुनिक कल स्पष्ट करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

04

- 1) सीमारेषांची (सरहदी) कार्ये वर्णन करा.
2) भारत आणि पाकिस्तान सीमावाद स्पष्ट करा.

प्र.5 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

14

- 1) राजकीय भूगोलाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
 - 2) भारतातील राजकीय रिस्थिरता आणि अस्थिरता स्पष्ट करा.
 - 3) पश्चिम आण्याचा राजकीय आकृतीबंधाचे वर्णन करा.

Seat No.	
-----------------	--

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
POLITICAL GEOGRAPHY

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Use of Stencils is allowed.
 4) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) Political Geography is the study of _____ regions as features of the earth's surface.

a) Physical	b) Economic
c) Political	d) Social
- 2) _____ is called founder of Political Geography.

a) Ratzel	b) Humboldt
c) Ritter	d) Mackinder
- 3) The boundary between India and China is known as _____ Line.

a) Radcliff	b) Durand
c) McMohan	d) Purbachal
- 4) The word 'Nation' comes from the _____ language.

a) French	b) Arabic
c) Spanish	d) Latin
- 5) Kaveri River Water sharing dispute lies in the states of _____.

a) Maharashtra and Gujarat	b) Karnataka and Tamil Nadu
c) Goa and Karnataka	d) Maharashtra and Andhra Pradesh
- 6) _____ is the cultural elements of the state.

a) Size	b) Shape
c) Location	d) Population
- 7) Mackinder arranged the land masses of the world in _____ tiers.

a) Two	b) Three
c) Four	d) Six
- 8) _____ island in Indian Ocean is of strategic importance.

a) Diego Garcia	b) New Guinea
c) Greenland	d) Honshu
- 9) _____ was the proposed the concept of geo political based on ocean power.

a) Mackinder	b) Ritter
c) Mahan	d) Spykman
- 10) _____ is a population of an ethnic unity inhabiting at territory of geographical unity.

a) Nation	b) State
c) Capital	d) Boundaries

Q.2 A) Answer the following questions. (Any Four)

- Answer the following questions (any four):**

 - a) What is State?
 - b) State the any two characteristics of Core Area.
 - c) Define the term 'Rim Land'.
 - d) State the any two approaches of Political Geography.
 - e) What is Centrifugal force?

08

B) Write Short Notes. (Any Two)

- a) Concept of Nation
 - b) Political Geography and Environment interface
 - c) India unity in diversity

06

Q.3 A) Answer the following questions. (Any Two)

- a) Explain the Functions of Capitals.
 - b) Describe the Geopolitical significance of Indian Ocean.
 - c) Explain Water disputes in India.

08

B) Answer the following questions. (Any One)

- a) Describe the Geographical elements of formation of State.
b) Explain the concept of Sea power by Mahan.

06

Q.4 A) Answer the following questions. (Any Two)

- Answer the following questions (Any Two):**

 - Discuss the changing political map of India.
 - Explain the types of Frontiers.
 - Explain the recent trends in Political Geography.

10

B) Answer the following questions. (Any One)

- a) Describe the functions of Boundaries.
b) Explain the boundary dispute between India and Pakistan.

04

Q.5 Answer the following questions. (Any Two)

- a)** Explain the Nature and Scope of Political Geography.
b) Explain Stability and Instability in India.
c) Describe the Political pattern of West-Asia.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
GEOGRAPHY OF TOURISM

Day & Date: Monday, 11-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) ----- या भाषेतील Tornus या शब्दापासून Tour हा शब्द बनलेला आहे

अ) ग्रीक	ब) जर्मन
क) लॅटीन	ड) रोमन
- 2) पर्यटन भूगोल ही ----- भूगोलाची उपशाखा आहे.

अ) सांस्कृतिक	ब) ऐतिहासिक
क) बाजारपेठ	ड) आर्थिक
- 3) ----- पर्यटकात तीर्थयात्रा हे एक लोकप्रिय पर्यटन आहे.

अ) राष्ट्रीय	ब) आंतरराष्ट्रीय
क) स्वदेशी	ड) भौगोलिक
- 4) ----- केंद्रामध्ये सुविधा हे एक आवश्यक साधन आहे.

अ) नगर	ब) खेडे
क) पर्यटन	ड) महानगर
- 5) ----- हॉटेल्स प्रामुख्याने महानगरे आणि मोठ्या शहरात स्थापन झालेली आहेत.

अ) आश्रयस्थान	ब) तरगंते
क) निवासी	ड) तारांकित
- 6) किल्ले, राजधान्या ही ----- प्रकाराची पर्यटन स्थळे आहेत.

अ) सांस्कृतिक	ब) सामाजिक
क) राजकीय	ड) ऐतिहासिक
- 7) तारकर्ली हा ----- राज्यातील प्रसिद्ध बीच आहे

अ) गोवा	ब) केरळ
क) महाराष्ट्र	ड) तामिळनाडू
- 8) कोडाईकॅनाल हे ----- राज्यातील थंड हवेचे ठिकाण आहे.

अ) आंध्रप्रदेश	ब) कर्नाटक
क) केरळ	ड) तामिळनाडू
- 9) ----- ही महाराष्ट्राची सांस्कृतिक राजधानी आहे.

अ) औरंगाबाद	ब) कोल्हापूर
क) सोलापूर	ड) पुणे
- 10) 'Tourism Development Principles and Practices' पुस्तक ----- यांनी लिहले आहे.

अ) ब्रेडन	ब) बुरकार्ट
क) भाटीया	ड) रॉबीनसन

प्र.१	अ) भारतीय पर्यटन विकास महामंडळाची स्थापना भारत सरकारने —— यावर्षी केली.	08
प्र.२	अ) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	08
	1) कृषी पर्यटन संकल्पना स्पष्ट करा.
2) पर्यटनाचे सकारात्मक परिणाम
3) महाराष्ट्रातील पूळणे
4) खाजगी संघटनाची कार्य
5) पर्यटनाचा सामाजिक परिणाम	
प्र.२	ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.	06
	1) पर्यटनाचे घटक
2) गोरगरीबाचे पर्यटन यावर चर्चा करा.
3) भारतीय हॉटेल उद्योग	
प्र.३	अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	08
	1) महाराष्ट्रातील सांस्कृतिक पर्यटन केंद्रे यावर चर्चा करा.
2) पर्यटकाचा पर्यावरणावर पडणारा प्रभाव विषद करा.
3) पर्यटन आणि आर्थिक विकास	
प्र.३	ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	06
	1) पर्यटनाचा भारतीय अर्थव्यवस्थेवर पडणारा प्रभाव थोडक्यात स्पष्ट करा.
2) भारतातील कमी लांबीच्या पर्यटन परिक्रमाचे वर्णन करा.	
प्र.४	अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	10
	1) जागतिकीकरण आणि पर्यटन यांचे वर्णन करा.
2) भारताचे पर्यटन धोरण स्पष्ट करा.
3) सुविधाची पर्यटनातील भूमिका	
प्र.४	ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	04
	1) पर्यटन निवास व्यवस्थेचा सविस्तर वृत्तांत लिहा.
2) परकीय चलनाची पर्यटनातील भूमिका सांगा.	
प्र.५	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	14
	1) भारतातील धार्मिक आणि सांस्कृतिक पर्यटन स्थळे यावर चर्चा करा.
2) पर्यटनाचे प्रकार सविस्तर लिहा.
3) महाराष्ट्रातील पर्यटन उदयोगावर प्रभाव टाकणाऱ्या घटकांचे सविस्तर वर्णन करा.	

**Seat
No.**

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
GEOGRAPHY OF TOURISM

Day & Date: Monday, 11-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of stencils is allowed.
4) Draw neat diagrams wherever necessary

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

Q.2 A) Answer the following questions. (Any Four)

- Answer the following questions (Any five)

 - a) Explain the concept of Agro-tourism.
 - b) Positive impact of tourism.
 - c) Beaches in the Maharashtra.
 - d) Functions of agencies.
 - e) Social impact of tourism.

08

B) Write Notes. (Any Two)

- a) Element of tourism
 - b) Discuss on pro-poor tourism
 - c) Indian hotel industry

06

Q.3 A) Answer the following questions. (Any Two)

- Answer the following questions (Any Two):

 - Discuss cultural tourism centre in Maharashtra.
 - Explain impact of tourism on environment.
 - Tourism and economic development.

08

B) Answer the following questions. (Any One)

- a) Explain in brief impact of tourism in Indian economy.
 - b) Describe the various short tourist circuits in India.

06

Q.4 A) Answer the following questions. (Any Two)

- a) Describe globalization and tourism.
 - b) Explain tourism policy in India.
 - c) Role of infrastructure in tourism.

10

B) Answer the following questions. (Any One)

- a) Give a detail account of tourism accommodation.
 - b) Roll of foreign capital in tourism industry.

04

Q.5 Answer the following questions. (Any Two)

- a)** Discuss religious and cultural tourist places in India.
 - b)** Explain the types of tourism in detail.
 - c)** Explain in detail factor influencing on Maharashtra tourism industry.

**Seat
No.**

Set

P

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
GEOGRAPHY OF MANUFACTURING

Day & Date: Monday, 11-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

प्र.2 अ)	खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	08
1)	वाहन उद्घोगाची व्याख्या द्या.	
2)	औद्योगिक धोरण सांगा.	
3)	कारखानदारी भूगोलाची व्याख्या द्या.	
4)	IT उद्घोगाची माहिती सांगा.	
5)	पर्यावरणाचा न्हास म्हणजे काय?	
प्र.2 ब)	खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.	06
1)	न्यू इंग्लंड औद्योगिक प्रदेश	
2)	औद्योगिक प्रदेश	
3)	जागतिकीकरणाचा परिणाम	
प्र.3 अ)	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	08
1)	खाजगीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.	
2)	औद्योगिक आपत्तीचे वर्णन करा.	
3)	भारतातील उद्घोगधंदयाचे धोरण यावर चर्चा करा.	
प्र.3 ब)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.	06
1)	उद्घोगधंदयाच्या स्थानिकीकरणाचे प्राकृतिक घटक विशद करा.	
2)	भारतातील सुती वस्त्र उद्घोगावर निबंध लिहा.	
प्र.4 अ)	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	10
1)	भारतातील नवीन औद्योगिक धोरणावर चर्चा करा.	
2)	निओ-क्लासिक सिद्धान्त विशद करा.	
3)	कारखानदारी भूगोलाचे स्वरूप विशद करा.	
प्र.4 ब)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा.	04
1)	भारत व जपान मधील औद्योगिक धोरण फरक स्पष्ट करा	
2)	कारखानदारी भूगोलाची व्याप्ती स्पष्ट करा.	
प्र.5	खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	14
1)	भारतातील आर्थिक विकासावर कारखानदारी उद्घोगाच्या परिणामाचे वर्णन करा.	
2)	उद्घोगधंदयाच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.	
3)	अ. वेबरचा उद्घोगधंदयाच्या स्थानिकीकरणाचा सिद्धान्त स्पष्ट करा.	

**Seat
No.**

Set P

M.A./M.Sc. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Geography
GEOGRAPHY OF MANUFACTURING

Day & Date: Monday, 11-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of stencils is allowed.
4) All questions carry equal marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

Q.2	A)	Answer the following questions. (Any Four)	16
	a)	Define automobile industry.	
	b)	State industrial policy.	
	c)	Definition of Manufacturing Geography.	
	d)	State IT Industry.	
	e)	What is environmental degradation?	
Q.3	B)	Write Short Notes. (Any Two)	06
	a)	New England industrial region	
	b)	Industrial regions	
	c)	Effects of globalization	
Q.3	A)	Answer the following questions. (Any Two)	08
	a)	Explain the effects of privatization.	
	b)	Describe the industrial hazards.	
	c)	Write on the industrial policy in India.	
Q.4	B)	Answer the following questions. (Any One)	06
	a)	Discuss on the physical factors of industrial location.	
	b)	Write an essay on the cotton textile industry in India.	
Q.4	A)	Answer the following questions. (Any Two)	10
	a)	Discuss on impact of new industrial policy in India.	
	b)	Explain the Neo-classical theory.	
	c)	Describe the nature of Manufacturing Geography.	
Q.5	B)	Answer the following questions. (Any One)	04
	a)	Distinguish between India and Japan industrial policy.	
	b)	Explain the scope of Manufacturing Geography.	
Q.5	A)	Answer the following questions. (Any Two)	14
	a)	Describe the impact of manufacturing on economic development in India.	
	b)	Discuss on the factors affecting on industrial location.	
	c)	Explain the Alfred Weber's industrial location theory.	